

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Κωνσταντίνος Αγγελάκος
Ελένη Κατσαρού
Αναστασία Μαγγανά**

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Τόμος 2ος

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Τόμος 2ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:**

**«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων

**βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού
εκπαιδευτικού υλικού με βάση το**

ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Γυμνάσιο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Αντώνιος Σ. Μπομπέτσης

Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου

Γεώργιος Κ. Παληός

Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Ιγνάτιος Ε. Χατζηευστρατίου

Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγ. Ινστιτ.

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από

το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και

25% από εθνικούς πόρους.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Κωνσταντίνος Αγγελάκος,
Λέκτορας του Ιονίου Πανεπιστημίου
Ελένη Κατσαρού, Φιλολόγος,
Εκπ/κός Β/θμιας Εκπαίδευσης
Αναστασία Μαγγανά, Γλωσσολόγος

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Σταύρος Καμαρούδης,
Επίκ. Καθηγητής του Παν/μίου
Δ. Μακεδονίας
Χρυσούλα Παπαγεωργοπούλου
Σχολικός Σύμβουλος
Ιωάννης Μπασλής, Φιλολόγος,
Εκπ/κός Β/θμιας Εκπαίδευσης

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Αικατερίνη Βερούτσου,
Εικονογράφος-Σκισσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Δήμητρα Αλατζατζή, Φιλολόγος
Εκπ/κός Β/θμιας Εκπαίδευσης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Χριστίνα Αργυροπούλου

Σύμβουλος Π.Ι.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Φώτιος Καβουκόπουλος,
Φιλολόγος Εκπαιδευτικός Β/θμιας
Εκπαίδευσης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Σύνθεση από την εικονογράφηση

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας

Αποφ. 16158/6-11-06 και

75142/Γ6/11-7-07 ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Κωνσταντίνος Αγγελάκος
Ελένη Κατσαρού
Αναστασία Μαγγανά**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Τόμος 2ος

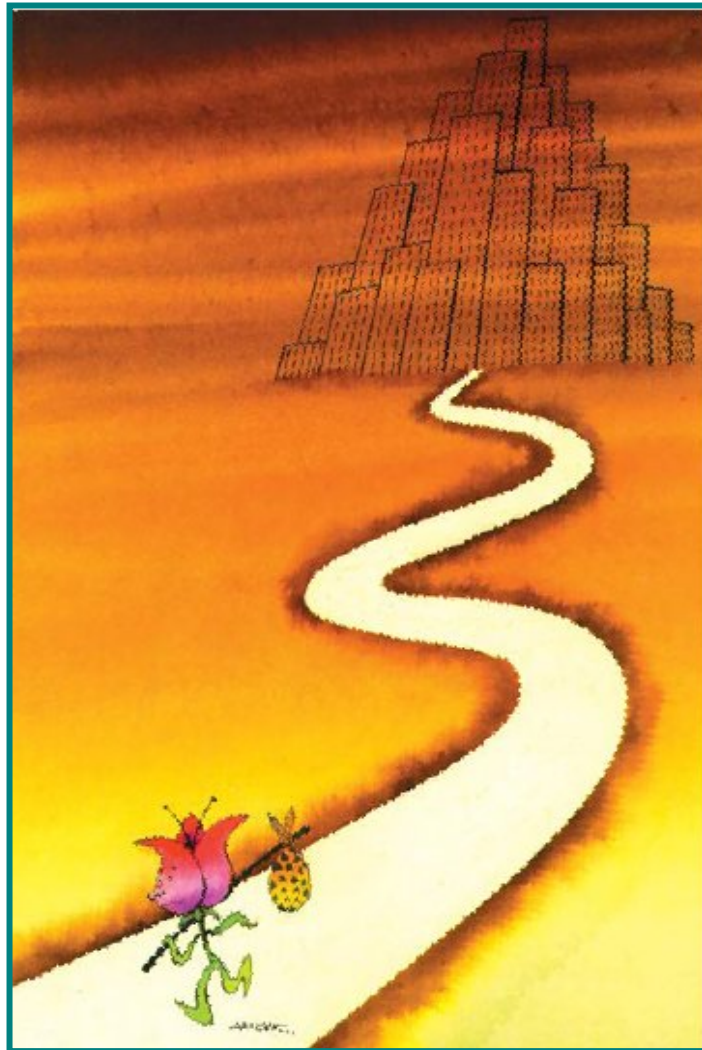

3η ενότητα

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

- Περιγραφή
- Αφήγηση
- Επιχειρηματολογία
- Πολυτροπικότητα

Περιγραφή

Κείμενο 1 [Το Άγιον Όρος]

Περάσαμε τις απόκρημνες άκρες του Άθω και ακολουθήσαμε γιαλό γιαλό τη νοτιοδυτική του ακτή. Σε λίγο το τοπίο άρχισε πάλι να ημερώνει κάπως. Είδαμε απέξω το αμφιθεατρικό χωριό της σκήτης της Αγίας Άννας, ύστερα τη Νέα Σκήτη και τραβήξαμε για τη μονή Διονυσίου.

Είναι ένα αρχιτεκτονικό σύμπλεγμα που καταπλήσσει μόλις το αντικρίζεις. Πρέπει να φανταστεί κανείς έναν πελώριο βράχο, στημένο στο κύμα, σαν πολλούς άλλους που είδαμε σ' αυτή την περιήγηση. Στην κορυφή του ορθώνεται ένα θεόρατο φρούριο και απάνω από το φρούριο βρίσκονται

χτισμένα τα πατώματα των κελιών. Τούτα σχηματίζουν εξώστες στηριγμένους σε δοκάρια και κρεμασμένους απάνω από τη θάλασσα, σε μεγάλο ύψος. Ακόμα πιο ψηλά ξεπετιέται από τα κτίσματα ο πύργος με τις πολεμίστρες. Από κάτω κοιταγμένο το σύνολο έχει έναν αέρα παραμυθένιο, έτσι καθώς τεντώνεται απέναντι στο ανοιχτό πέλαγος, στο στόμιο μιας ρεματιάς που σκίζει πίσω του το βουνό. Αξίζει να σημειώσω εδώ το ωραίο ποιητικό όνομα της ρεματιάς αυτής: Αεροπόταμος.

Αποβιβαστήκαμε στο λιμανάκι της μονής, ίσια κάτω από τη μεγάλη της μορφή, κι ανεβήκαμε ως την πύλη της από ένα γυριστό πλακόστρωτο μονοπάτι. Είναι μονή πυκνά χτισμένη σε στενό χώρο, με

πολλούς ορόφους προς τα απάνω και προς τη θάλασσα. Για τον ξένο είναι λαβύρινθος σωστός. Χάνεται κανείς εύκολα σε σκάλες ατέλειωτες και σε μυστηριώδεις, έρημους διαδρόμους, όπου αναπάντεχα συναντά μικρά παρεκκλήσια, ιστορημένα με τοιχογραφίες του 16ου και του 17ου αιώνα.

Γεώργιος Θεοτοκάς, *Ταξίδια στη Μέση Ανατολή και το Άγιον Όρος*, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 1995

- 1** Μπορείτε να πείτε αν ο συγγραφέας στέκει ακίνητος και περιγράφει ή αν κινείται στο χώρο; • Αν κινείται, ποια πορεία ακολουθεί;
- 2** α. Το απόσπασμα αποτελείται από τρεις παραγράφους. Μπορείτε να γράψετε έναν πλαγιότιτλο σε καθεμιά;

β. Τώρα που γράψατε τους πλαγιότιτλους, μπορείτε να βρείτε πώς οργανώνει ο συγγραφέας την περιγραφή του;

3 Βρείτε τα ρήματα και τα επίθετα της 2ης παραγράφου.

α. Καταγράψτε τα σε δύο στήλες.

β. Ποια από αυτά ταιριάζουν μόνο σε ένα λογοτεχνικό κείμενο, όπως είναι αυτό που μελετάτε, και ποια θα ταίριαζαν και σε ταξιδιωτικούς οδηγούς;

ΕΠΙΘΕΤΑ	
Λογοτεχνικό έργο	Τουριστικός οδηγός

ΡΗΜΑΤΑ

Λογοτεχνικό έργο	Τουριστικός οδηγός

4 Βρείτε τα αντίθετα των επιθέτων του κειμένου και καταγράψτε τα στο τετράδιό σας.

Κείμενο 2 [Ροδιά]

α. Το κείμενο που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικό περιγραφής φυτού με τη λογοτεχνική ευαισθησία του Στράτη Μυριβήλη.

Οι ροδιές... Πρέπει να δείτε τις ροδιές. Είναι από τα πιο όμορφα πλάσματα της ελληνικής εξοχής.

Η κλάδωσή τους είναι λεπτή, η φυλλωσιά τους έχει τόσο άφθονο το πράσινο φως, που γεμίζει τρυφεράδα το τοπίο. Τα λουλούδια τους είναι εξαίσια σύνθεση ενός ειδικού κόκκινου με το τρυφερό πράσινο της ροδιάς. Τώρα τα λυγερά κλωνιά τους λυγάνε απ' τον καρπό. Τα ρόδια κρέμονται χοντρά, στρογγυλά, τσιτωμένα απ' τις σφιχτές «ροδοπαππούδες», που ζουλιούνται αλύπητα στριμωγμένες μέσα στον ίδιο κορσέ. Το ντόπιο παραμάντεμα έτσι ορίζει το ρόδι: «Χίλιοι μύριοι καλόγεροι σ' ένα ράσο τυλιγμένοι». Μερικά ρόδια σκάνουν απ' τ' ασυγκράτητο

σφρίγος τους. Σκάνουν ψηλά σαν
ειρηνικές χειροβομβίδες και σε
ραντίζουν με τους τριανταφυλλιούς
σπόρους τους, που αστράφτουν
στον ήλιο. Σαν να σου ρίχνουν
κατακέφαλα μία φούχτα ρουμπίνια.

Το κείμενο περιλαμβάνεται στο
Ανθολόγιο Νεοελληνικών Κειμένων
για το *Δημοτικό της Ζωής*
Σπυροπούλου και του Αντώνη
Δελώνη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα,
Αθήνα 2000

β. Ένα ακόμα κείμενο περιγραφής
του ίδιου φυτού αλλά με άλλη
οπτική

Αειθαλές ή ημιαειθαλές μικρό
δένδρο ή θάμνος με αγκαθωτούς
κλάδους. Τα φύλλα του έχουν
φωτεινό πράσινο χρωματισμό και
είναι στενά και γυαλιστερά. Η
ανθοφορία παρατηρείται από το

Μάιο έως τον Ιούλιο, είναι ανά διαστήματα και είναι πανοραμική. Στη Βίβλο αναφέρεται ότι τα άνθη της αποδίδουν τον ερχομό και την ομορφιά της άνοιξης. Τα άνθη σχηματίζονται στις άκρες των βλαστών, έχουν πολύ όμορφο χωνοειδές σχήμα και εντυπωσιακό κόκκινο-πορτοκαλί χρώμα.

Μετά την ανθοφορία, η καρπόδεση! Το φρούτο της ροδιάς είναι στρογγυλό και μεγάλο σαν μήλο, γεμάτο με ζουμερούς και πολύ εύγευστους σπόρους. Οι καρποί ωριμάζουν αρχές φθινοπώρου.

περ. «ΟΙΚΟ», εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2003

1 Ποιο από τα δύο κείμενα (το κείμενο 2α ή το 2β) είναι πιο προσωπικό, πιο βιωματικό; ● Από ποια στοιχεία του το καταλάβατε;

2 Ποιο από τα δύο κείμενα έχει πιο επιστημονική γλώσσα; • Υπογραμμίστε λέξεις ή εκφράσεις του κειμένου αυτού που αποδεικνύουν τον επιστημονικό του χαρακτήρα.

3 Ποιο είναι το κοινό στοιχείο των δύο κειμένων; • Ποιες είναι οι διαφορές τους; • Οργανώστε την απάντησή σας πάνω στους εξής άξονες: α. θέμα β. σκοπός γ. αποδέκτες δ. γλώσσα – ύφος

4 Ποιο από τα δύο κείμενα σας αρέσει πιο πολύ; • Για ποιους λόγους;

5 Ποιο από τα δύο κείμενα περιγράφει με μεγαλύτερη ακρίβεια και σαφήνεια τη ροδιά και τα ρόδια της; • Αιτιολογήστε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.

6 Περιγράψτε κι εσείς ένα φυτό, δέντρο ή λουλούδι που σας αρέσει.

- Κάποιοι από σας βρείτε στοιχεία από βιβλία βιολογίας ή εγκυκλοπαίδειες και γράψτε μια επιστημονική περιγραφή.
- Άλλοι περιγράψτε σε ένα φίλο σας ένα φυτό που σας εντυπωσιάζει.

Κείμενο 3 [Η ενηλικίωση]

Είχαν βαριές φυσιγγιοθήκες περασμένες σταυρωτά στο στήθος, που φούσκωναν γύρω στην περιοχή της κοιλιάς φορτωμένες με αμέτρητα φυσίγγια, μεγάλα μαχαίρια στους μηρούς μέσα σε κεντητές δερμάτινες θήκες, κρεμασμένους φακούς στο ύψος των γοφών, ξύλινα παγούρια, δίχτυα, κιάλια και όπλα γυαλιστερά. Είχαν φέρει και

ένα παράξενο όπλο για μένα. Άτομα οχτώ και εγώ ο ένατος κυνηγός.

Ανδρέας Μήτσου, *Σφήκες*, εκδ.
Καστανιώτη, Αθήνα 2002

1 Πώς περιγράφονται οι κυνηγοί;

- Αν έλειπε η τελευταία λέξη, τι θα νομίζατε ότι περιγράφεται;

2 Γιατί περιγράφει ο συγγραφέας τους κυνηγούς με τέτοιο τρόπο;

- Τι εντύπωση γι' αυτούς υποβάλλει στους αναγνώστες;

3 Βρείτε επίθετα και ουσιαστικά που δείχνουν τον εξοπλισμό των κυνηγών, π.χ. βαριές φυσιγγιοθήκες.

4 Μπορείτε να αντικαταστήσετε τα επίθετα του αποσπάσματος με άλλα ίδιας ή παρόμοιας σημασίας;

Αφήγηση

Κείμενο 4 [Η θάλασσα]

Μια μέρα άκουσα τον καπετάνιο να φωνάζει σαν τρελός. Οι ναύτες

έτρεχαν σαν δαιμονισμένοι απάνω κάτω να μαζέψουν τα πανιά.

- Τι τρέχει, μωρέ; ρωτάω έναν που βρέθηκε δίπλα μου.

- Δε βλέπεις; μου λέει εκείνος, κίτρινος απ' το φόβο του. Ο σίφουνας!

Ο σίφουνας! Ακουστά είχα για τούτο το θεριό της φύσης που σκίζει πανιά και σπάζει τα κατάρτια σαν να είναι τίποτα σπιρτόξυλα. Τώρα ήρθε η ώρα να τόνε δω κι εγώ με τα μάτια μου. Δεν ήταν ένας,

ήτανε τρεις τέσσερις. Οι δύο ξεμάκρυναν πέρα, κατά το Βατούμ. Ο τρίτος, όμως, ερχόταν ίσια πάνω μας. Από πίσω του δέσποζε ο Καύκασος. Το αγέρωχο βουνό έβρεχε τα πόδια του στη θάλασσα.

- Μάινα, μάινα τα πανιά! ακούστηκε γεμάτη αγωνία η φωνή του καπετάνιου. Στη στιγμή οι ναύτες κατέβασαν τα πανιά και τα έδεσαν καλά, να μην τα σκίσει ο σίφουνας στο πέραςμα του. Ο ουρανός είχε σκοτεινιάσει, το πρόσωπο της θάλασσας έτρεμε σαν να είχε ανατριχίλα κι ο σίφουνας, σταχτόμαυρος σαν κορμός λεύκας, ολοένα πλησίαζε απειλητικός. Ο ναύκληρος γέμισε βιαστικά το σκουριασμένο τρομπό-νι με παλιόκαρφα, μολύβια και στουπιά και άλλα τέτοια παλιοπράματα.

- Βάρα! τον πρόσταξε ο καπετάνιος, όταν ο σίφουνας έφτασε δίπλα μας. Τρεμούλιασε τότε ο σίφουνας, κοντοστάθηκε σαστισμένος κι απέ πέρασε δίπλα μας και γλιτώσαμε. Ανοίξαμε γρήγορα τα πανιά και το πλοίο έπιασε πάλι τη γραμμή του.

Ανδρέας Καρκαβίτσας, *Η θάλασσα*
(διασκευή Κώστας Πούλος),
εκδ. Παπαδόπουλος, 2000

1 Ποιες πληροφορίες δίνονται στον αναγνώστη στην πρώτη παράγραφο του αποσπάσματος για τον τόπο, το χρόνο και τα πρόσωπα της αφήγησης;

2 Σε ποιους χρόνους βρίσκονται τα ρήματα του αποσπάσματος (εκτός από αυτά των διαλόγων);

- Ποιο κοινό στοιχείο έχουν οι χρόνοι αυτοί μεταξύ τους;

3 Σε ποιους χρόνους βρίσκονται τα ρήματα στους διάλογους του αποσπάσματος; • Γιατί διαφέρουν από τα υπόλοιπα; • Κερδίζει τίποτε το κείμενο από την αλλαγή αυτή στους χρόνους των ρημάτων;

4 Η αφήγηση κυλά γρήγορα ή αργά; • Αιτιολογήστε την απάντησή σας με στοιχεία του κειμένου. • Το γεγονός ότι οι περισσότερες προτάσεις είναι σύντομες παίζει ρόλο στο ρυθμό με τον οποίο κυλά η αφήγηση;

5 Ο ρυθμός της αφήγησης (αργός ή γρήγορος) που επιλέγει ο συγγραφέας ταιριάζει στο θέμα του συγκεκριμένου αποσπάσματος;

6 «Θάλασσα, φουρτούνα, πλοίο, ναυαγός, δελφίνι, κύμα»:
Χρησιμοποιήστε τις λέξεις αυτές για να γράψετε μια αστεία φανταστική περιπέτεια.

Κείμενο 5

Φώκια Monachus Monachus

Η φώκια είναι δεινή κολυμβήτρια. Χάρη στο υδροδυναμικό σχήμα του σώματός της και τη φυσιολογία της, η μεσογειακή φώκια μπορεί να καταδυθεί σε μεγάλα βάθη και να παραμείνει κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας για αρκετή ώρα. Μπορεί να μειώσει τις ανάγκες της σε οξυγόνο, ώστε ακόμα και να κοιμηθεί μέσα στο νερό. Όταν χρειαστεί να αναπνεύσει, αναδύεται ενστικτωδώς, χωρίς να διακόψει τον ύπνο της. Αν και περνά μεγάλο

μέρος της ζωής της στο νερό, η φώκια βγαίνει συχνά στην ξηρά για να ξεκουραστεί και να γεννήσει. Παλαιότερα ζούσαν σε κοπάδια και μπορούσε κανείς να βλέπει συχνά φώκιες που έβγαιναν στις ανοιχτές παραλίες. Σήμερα όμως τα ζώα καταφεύγουν σε απόμερες σπηλιές, βραχώδεις ακτές και ακατοίκητες βραχονησίδες, μακριά από την ενοχλητική ανθρώπινη παρουσία.

Μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο οι άνθρωποι κυνηγούσαν τη μεσογειακή φώκια για το δέρμα της, με το οποίο έφτιαχναν παπούτσια και ζώνες, και για το λίπος της, από το οποίο έφτιαχναν σπαρματσέτα και σαπούνι. Στις μέρες μας το κυνήγι της για εμπορικούς σκοπούς έχει σταματήσει, αλλά η μεσογειακή φώκια απειλείται περισσότερο παρά ποτέ. Κυριότερα αίτια είναι η

καταστροφή των βιότοπων του ζώου, καθώς και η εκ προθέσεως θανάτωσή του.

Η υπεραλίευση καθώς και η παράνομη αλιεία (π.χ. με χρήση δυναμίτη) έχουν οδηγήσει σε σημαντική μείωση των ιχθυαποθεμάτων. Οι φώκιες, ανήμπορες πλέον να εξασφαλίσουν αρκετή τροφή από το φυσικό τους στοιχείο, στρέφονται ολοένα και συχνότερα στα δίκτυα των ψαράδων αφαιρώντας την «ψαριά» και προξενώντας ζημιές στα αλιευτικά εργαλεία. Οι αλιείς, οργισμένοι, φτάνουν σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και στη θανάτωση των ζώων.

<http://www.wwf.gr>

1 Σε τι είδους βιβλίο θα μπορούσαμε να βρούμε το παραπάνω κείμε-

νο; • Παρουσιάζει γεγονότα πραγματικά ή φανταστικά;

2 Στο εισαγωγικό κείμενο της αφήγησης που υπάρχει στο βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας και σε αυτό το κείμενο πρωταγωνιστεί μια φώκια. Παρ' όλα αυτά τα δύο κείμενα έχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους. Μπορείτε να τις βρείτε;

• Ποιος είναι ο σκοπός του κάθε κειμένου;

3 Στο κείμενο παρουσιάζονται και οι λόγοι για τους οποίους οι ψαράδες κυνηγούν τις φώκιες τόσο παλιότερα όσο και στις μέρες μας, αλλά και οι λόγοι για τους οποίους οι φώκιες καταστρέφουν τα αλιευτικά εργαλεία των ψαράδων. Μπορείτε να βρείτε τα κίνητρα δράσης κάθε πλευράς;

4 Βρείτε ειδικές λέξεις στο κείμενο που να αφορούν τη θάλασσα, τη φώκια και το ψάρεμα.

Κείμενο 6 Μεταλλαγμένα

**Χάπενινγκ της Greenpeace στο
άτυπο Συμβούλιο Υπουργών
Γεωργίας**

**25 ΥΠΟΥΡΓΟΙ, 2 ΔΡΟΜΟΙ,
1 ΕΠΙΛΟΓΗ**

**Τα μεταλλαγμένα οδηγούν τη
γεωργία σε αδιέξοδο.**

Κέρκυρα, 12-5-2003

**25 «ακτιβιστές-υπουργοί» μπή-
καν στο δίλημμα «Μεταλλαγμένα ή
Ποιοτική Γεωργία» και αποφάσισαν
να απορρίψουν ομόφωνα και κατη-
γορηματικά τα μεταλλαγμένα ως
πιθανή εκδοχή για το μέλλον της**

γεωργίας. Οι «ακτιβιστές-υπουργοί» δεν ήταν άλλοι από μέλη της Greenpeace που διαμαρτυρήθηκαν μ' αυτό τον τρόπο στο κέντρο της Κέρκυρας, με αφορμή το άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας που πραγματοποιείται στο νησί.

Οι ακτιβιστές της Greenpeace παρατάχτηκαν μπροστά σε ένα σταυροδρόμι, κρατώντας τις σημαίες των κρατών-μελών της ΕΕ και παριστάνοντας τους 25 Ευρωπαίους Υπουργούς Γεωργίας. Οι «ακτιβιστές-υπουργοί» κλήθηκαν να επιλέξουν ανάμεσα στο δρόμο της ποιοτικής γεωργίας και αυτόν των μεταλλαγμένων, όπως ανέφεραν και οι χαρακτηριστικές ενημερωτικές πινακίδες. Ένας τεράλης ενημέρωνε τους «ακτιβιστές-υπουργούς» για τους κινδύνους που ενέχουν τα μεταλλαγμένα για

το περιβάλλον, την υγεία, αλλά και για το εισόδημα των αγροτών. Η δράση της Greenpeace είχε αίσιο τέλος, αφού όλοι οι «ακτιβιστές-υπουργοί» επέλεξαν τελικά το δρόμο της ποιοτικής γεωργίας.

<http://www.greenpeace.gr>

1 Με στοιχεία από το κείμενο συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί:

Τόπος
Χρόνος
Πρόσωπα
Δράση

Τελική έκβαση

2 Ποιες πληροφορίες δίνει ο τίτλος του κειμένου στον αναγνώστη;

3 Τι παρουσιάζεται στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και τι στη δεύτερη; • Ποια σχέση έχουν οι δύο παράγραφοι μεταξύ τους;

4 «αποφάσισαν να απορρίψουν ομόφωνα και κατηγορηματικά»
«πιθανή εκδοχή για το μέλλον»
«ενημέρωνε... για τους κινδύνους που ενέχουν»

«είχε αίσιο τέλος»

Βρείτε τις φράσεις μέσα στο κείμενο. • Αντικαταστήστε τες με άλλες φράσεις, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενό τους και να αλλοιωθεί το νόημα του κειμένου.

Επιχειρηματολογία

Κείμενο 7

Η συμμορία του Αέρα

Συναντώντας παντού

το μονοξείδιο του άνθρακα

- Εγώ είμαι το μονοξείδιο του άνθρακα. Στη χημεία με συμβολίζουν CO. Βρίσκομαι παντού στον αέρα, αλλά δεν μπορείτε να με δείτε, ούτε να με μυρίσετε. Είμαι ένα από τα πιο βλαβερά αέρια της ατμόσφαιρας. Βρίσκομαι στα καυσαέρια

των αυτοκινήτων και στον καπνό από τις σόμπες που καίνε ξύλο και πετρέλαιο. Σε όσους με αναπνέουν, προκαλώ πονοκέφαλο, κούραση και προβλήματα στην καρδιά. Το ίδιο και στα ζώα. Παρ' όλα αυτά, όμως, είμαι λιγότερο σκληρός από τον επόμενο της παρέας.

Το «σκληρό» διοξείδιο του θείου

- Το διοξείδιο του θείου, δηλαδή εγώ, είμαι πραγματικά κακός. Ταξιδεύω πολλά χιλιόμετρα μακριά για να προκαλέσω προβλήματα. Υπάρχω χάρη στα άφθονα εργοστάσια που καίνε λιγνίτη σε όλο τον κόσμο.

Με συμβολίζουν SO₂. Είμαι πολύ ικανός στη δουλειά μου. Προκαλώ δυσκολίες στην αναπνοή σας και, όταν ανακατεύομαι με το νερό της βροχής, σχηματίζω την τρομερή

όξινη βροχή που σκοτώνει όλα τα ζώα στις λίμνες και τα ποτάμια, καταστρέφει τα δάση και «τρώει» τα μέταλλα, τις πέτρες και τα μάρμαρα. Ιδιαίτερα νόστιμη, μάλιστα, βρίσκω την Ακρόπολη. Σκεφτείτε πως έχω «φάει» όλα τα πρόσωπα των Καρυάτιδων χωρίς να βαρυστομαχιάσω!

Το κατεργάρικο οξειδίο του αζώτου

- Επιτέλους, ήρθε και η σειρά μας να μιλήσουμε. Εμείς είμαστε τα οξειδία του αζώτου και μας συμβολίζουν NO_x. Σε μικρές ποσότητες είμαστε πολύ χρήσιμα για την ανάπτυξη των φυτών. Όταν συγκεντρωθούμε όμως πολλά, μεταμορφωνόμαστε σε αληθινούς δράκους! Ζούμε στα καυσαέρια των αεροπλάνων, των αυτοκινήτων και στον

καπνό των εργοστασίων. Όταν αναπνέετε μεγάλες ποσότητες από εμάς, αρρωσταίνετε σοβαρά. Δημιουργούμε κι εμείς όξινη βροχή και παίρνουμε μέρος στο σχηματισμό του επόμενου της παρέας.

Όζον πάνω από τις πόλεις

- Πόλεις! Πόσο τις λατρεύω. Μου προσφέρουν ό,τι ακριβώς χρειάζομαι για να είμαι ζωντανό και δυνατό. Είμαι το βλαβερό όζον (O_3), που ζει κοντά στο έδαφος. Πιο ψηλά υπάρχει το ωφέλιμο όζον, που φιλτράρει τις επικίνδυνες ακτίνες του ήλιου. Η συνταγή για να με φτιάξετε είναι: οξείδια του αζώτου + ήλιος + μερικά άλλα αέρια. Όλα μαζί αποτελούμε το αόρατο μέρος του «νέφους», που ροκανίζει την υγεία σας και κάνει ασθενικά τα ζώα και τα φυτά.

Εξολοθρεύοντας τους κακούς

Οι επιστήμονες προσπαθούν με πολλούς τρόπους να περιορίσουν τη ρύπανση του αέρα. Εσύ και η οικογένειά σου θα μπορούσατε να βοηθήσετε σ' αυτή την προσπάθεια. Τι μπορείτε να κάνετε:

- να χρησιμοποιείτε λιγότερο το αυτοκίνητό σας·**
- να σβήνετε τα φώτα και την τηλεόραση όταν βγαίνετε από κάποιο δωμάτιο·**
- να αγοράζετε ηλεκτρικές συσκευές που καταναλώνουν λιγότερο ρεύμα·**
- να χρησιμοποιείτε ηλιακή ενέργεια.**

Με αυτούς τους απλούς τρόπους ίσως κάποτε καταφέρουμε να βγάλουμε τους κακούς από τη μέση.

**περ. «Ερευνητές»,
εφημ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 2002**

1 Βρείτε φράσεις που δηλώνουν τις συνέπειες πολλών βλαβερών ουσιών στον άνθρωπο και το περιβάλλον, όπως τα παρακάτω παραδείγματα.

● *προκαλώ πονοκέφαλο*

● *σχηματίζω την όξινη βροχή*

●

●

●

●

●

●

●

● Στη συνέχεια, χρησιμοποιήστε όσο γίνεται πιο πολλές από τις φράσεις αυτές σε μία παράγραφο με την εξής θεματική πρόταση: «Πολλές ουσίες που υπάρχουν στον αέρα είναι βλαβερές για μας και το περιβάλλον».

2 Στον παρακάτω πίνακα συγκεν-
τρώστε στην πρώτη στήλη τα επί-
θετα του κειμένου που δηλώνουν
αρνητικές ιδιότητες ορισμένων
ουσιών, φαινομένων κτλ. και στη
δεύτερη στήλη γράψτε τα αντίθετά
τους.

επικίνδυνες ιδιότητες	ωφέλιμες ιδιότητες

- Σκεφτείτε ένα στοιχείο του αέρα που μας ωφελεί. Υποθέστε ότι υποδύεστε το στοιχείο αυτό και μιλήστε χρησιμοποιώντας τα αντίθετα των επιθέτων που βρήκατε.

3 Στο κείμενο «Εξολοθρεύοντας τους κακούς» υπογραμμίστε τα ρήματα που δηλώνουν «τι μπορείτε να κάνετε». • Αναζητήστε συνώνυμα ρήματα ή φράσεις.

Ρήματα	Συνώνυμα ρήματα ή φράσεις

• Στη συνέχεια, αξιοποιώντας τα ρήματα που συγκεντρώσατε παραπάνω, γράψτε μία παράγραφο στην οποία θα προτείνετε στους φίλους σας άλλους τρόπους για να περιοριστεί η ρύπανση του περιβάλλοντος.

Κείμενο 8 Το κλίμα αλλάζει

Αυτό το καλοκαίρι διέψευσε το όνομά του. Εκτεταμένες καταστροφές από πρωτοφανείς πλημμύρες στην Πράγα, στη Δρέσδη, στην κεντροανατολική Ευρώπη. Δεκάδες νεκροί και ζημιές δισεκατομμυρίων ευρώ. Τους χίλιους έφτασαν οι νεκροί στην ανατολική Ασία, ενώ δέκα εκατομμύρια άνθρωποι στην Κίνα απειλούνται από πλημμύρες. Νερό καλύπτει ήδη μέρος του Βόρειου Πόλου, στη θέση των αιώνιων πάγων. Την ίδια ώρα, η ξηρασία στεγνώνει εκτεταμένες ζώνες στην Αφρική. Τυχαία όλα αυτά; Όσο κι αν τα καιρικά φαινόμενα εκδηλώνονται με ασύμμετρο τρόπο, δεν μπορεί κανείς να προσπεράσει το γεγονός ότι τα λεγόμενα «ακραία καιρικά φαινόμενα» εκδηλώνονται

τέσσερις φορές συχνότερα τα τελευταία χρόνια. Εξάλλου, η συντριπτική πλειοψηφία των επιστημόνων θεωρεί ότι ο «κακός μας ο καιρός» οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, στην άνοδο της μέσης θερμοκρασίας της Γης, ως αποτέλεσμα κυρίως των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Βιβλία ολόκληρα δεν αρκούν για να χωρέσουν οι προειδοποιήσεις οργανισμών και επιστημόνων. Όλα όμως συνοψίζονται στο «Δεν πάει άλλο! ». Τόσο απλό. Κι όμως τόσο δύσκολο. Δύσκολο, γιατί απαιτεί ρήξεις με μεγάλα συμφέροντα. Συμφέροντα που έχουν επιβάλει την πολιτική τους.

**περ. «ΟΙΚΟ», εφημ.
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 2002**

1 «Εκτεταμένες», «πρωτοφανείς», «ασύμμετρο», «ρήξεις»: Αναζητήστε στο λεξικό την ετυμολογία και την ερμηνεία των λέξεων αυτών.

- Χρησιμοποιήστε σε προτάσεις συνώνυμες τους λέξεις.

2 Αναζητήστε στο κείμενο φράσεις (ουσιαστικό + επίθετο) που δηλώνουν αρνητικά φαινόμενα τα οποία συνέβησαν το καλοκαίρι.

π.χ. *πρωτοφανείς πλημμύρες,*

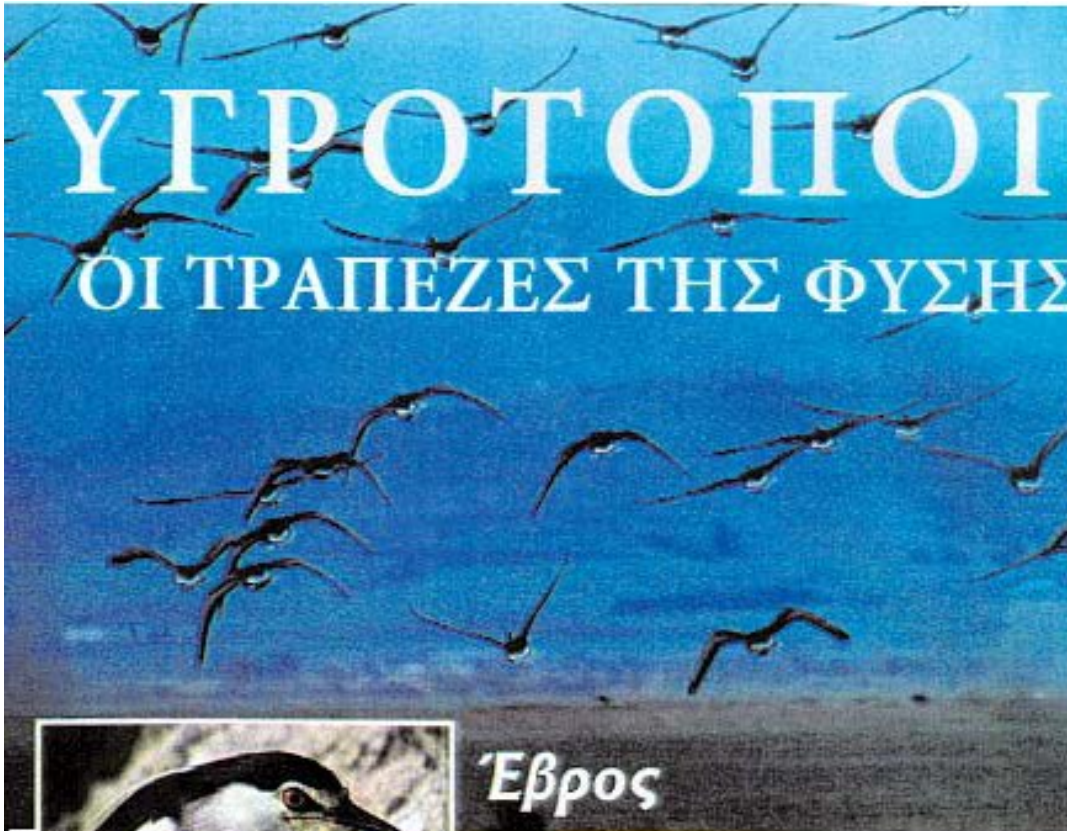
.....
.....
.....

- Στη συνέχεια, γράψτε μία παράγραφο (αξιοποιώντας το λεξιλόγιο αυτό), στην οποία θα αποδεικνύεται ότι «τα ακραία καιρικά φαινόμενα αυξάνονται τα τελευταία χρόνια» (θεματική πρόταση).

Κείμενο 9

[Να προστατεύονται οι υγρότοποι]

Έβρος

Στη βορειοανατολική γωνιά της Ελλάδας, κοντά στην Αλεξανδρούπολη, βρίσκεται ο Έβρος.

Με 530 χιλιόμετρα μήκος, τα 204 από τα οποία βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια, ο Έβρος αποτελεί το μεγαλύτερο ποταμό των Βαλκανίων και το δεύτερο στη

νοτιοανατολική Ευρώπη μετά το Δούναβη.

Το Δέλτα του ποταμού είναι ένας από τους δέκα υγρότοπους της Ελλάδας που προστατεύονται από τη Διεθνή Σύμβαση Ραμσάρ, που αφορά τους υγρότοπους διεθνούς σημασίας. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό οικοσύστημα με πλήθος διαφορετικών στοιχείων, που πρέπει να διατηρηθούν.

Εδώ βρίσκουν καταφύγιο πολλά ζώα και φυτά της Ελλάδας, ενώ έχουν παρατηρηθεί τα 304 από τα 423 είδη πουλιών της χώρας.

Όμως η ανεξέλεγκτη ανθρώπινη δραστηριότητα θέτει σε κίνδυνο την αρμονία του: η υπερβόσκηση, η ρύπανση του νερού και το παράνομο κυνήγι αποτελούν απλώς... δείγματα γραφής.

Το WWF Ελλάς εφαρμόζει προγράμματα προστασίας στο Δέλτα του Έβρου

- Γιατί ο Έβρος είναι και πρέπει να παραμείνει ένα σύμβολο ζωής.
- Γιατί οι υγρότοποι πάνω απ' όλα είναι πηγή ζωής. Είναι αποθήκες πόσιμου και αρδευτικού νερού και είναι δεμένοι με την επιβίωση μας.
- Γιατί αυτή η γη είμαστε εμείς. Είναι η φυσική μας κληρονομιά, που αξίζει να γνωρίσουμε και να διατηρήσουμε.

«Υγρότοποι: οι τράπεζες της φύσης», περ. *National Geographic*, 2002

1 «Υγρότοπους», «οικοσύστημα», «υπερβόσκηση», «ανεξέλεγκτη»: Αναζητήστε στο λεξικό την ετυμολογία των λέξεων και προσπαθήστε

μετά διαβάζοντας πάλι το κείμενο να δώσετε μια απλή ερμηνεία για κάθε λέξη.

2 «Πηγή ζωής», «επιβίωση», «φυσική κληρονομιά», «αποθήκες νερού»: Με βάση τις λέξεις και τις φράσεις αυτές, γράψτε σε λίγες γραμμές ένα σύντομο μήνυμα για την προστασία ενός υγρότοπου τον οποίο έχετε επισκεφτεί.

Πολυτροπικότητα

Κείμενο 10 [Οι αργυροπελεκάνοι στην Ελλάδα]

ΑΡΓΥΡΟΠΕΛΕΚΑΝΟΙ
Δύο από τους 300...

Στην Κερκίνη, στη Μικρή Πρέσπα και τις λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού έχουν βρει καταφύγιο τα 150

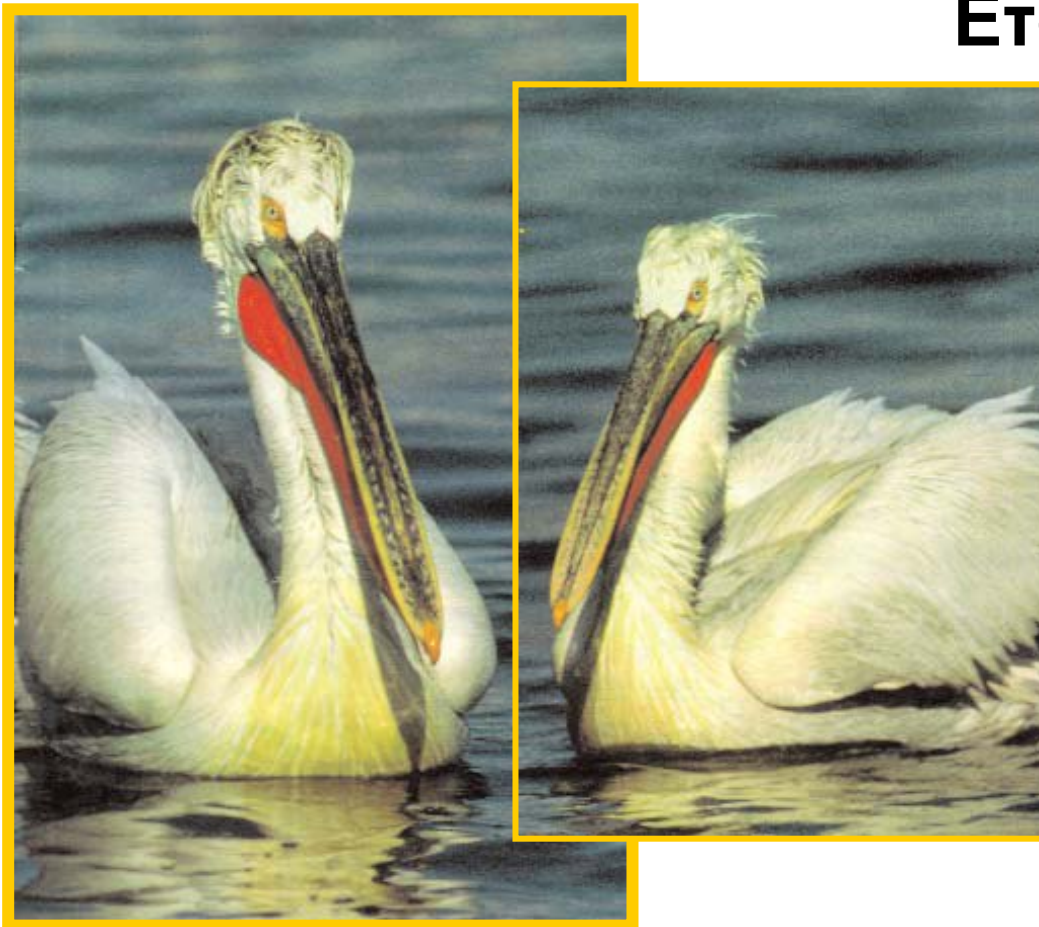

από τα περίπου 900 ζευγάρια αργυροπελεκάνων που ζουν παγκοσμίως. Ο αργυροπελεκάνος ήταν κάποτε ευρέως εξαπλωμένος στην Ευρώπη και στην Ασία. Το ανελέητο κυνήγι όμως και η αποξήρανση των υγρότοπων τον περιόρισαν στις ελάχιστες περιοχές των Βαλκανίων. Φοβισμένοι από τον άνθρωπο, φωλιάζουν σε απρόσιτες περιοχές. Το σπανιότατο αυτό ψαροφάγο πουλί διαλέγει υγρότοπους που μπορούν να εξασφαλίσουν άφθονη τροφή για τα μικρά τους. Οι νεοσσοί μέχρι την ηλικία των 2,5 μηνών τρέφονται κατευθείαν μέσα από το σάκο κάτω από το ράμφος των γονέων τους. Η ενόχληση από τον άνθρωπο μπορεί να αποβεί μοιραία. Οι αργυροπελεκάνοι επωάζουν τα αυγά τους με το πέλμα τους, έτσι, αν πανικοβληθούν, υπάρχει ο κίνδυνος να τα

συνθλίψουν. Έπειτα από μια τέτοια δυσάρεστη συνάντηση, το ζευγάρι μπορεί να εγκαταλείψει την περιοχή.

(Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

περ. «ΟΙΚΟ», εφημ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 2002

1 Παρατηρώντας την εικόνα και διαβάζοντας το κείμενο που τη συνοδεύει, εντοπίστε στο κείμενο

και σκεφτείτε δικά σας επίθετα, ουσιαστικά και ρήματα που περιγράφουν τους αργυροπελεκάνους και τη ζωή τους σήμερα.

Επίθετα	Ουσιαστικά	Ρήματα

2 «Φωλιάζουν», «τρέφονται», «επωάζουν», «συνθλίψουν», «εγκαταλείψει»: Χρησιμοποιήστε αυτά τα ρήματα σε ένα μικρό κείμενο μιας οικολογικής οργάνωσης για τη σωτηρία των αργυροπελεκάνων.

Κείμενο 11

[Μια... επίσκεψη στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Αρκτούρου]

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ
Περιβαλλοντική εταιρεία για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος

Home | Δράσεις | Περιβαλλοντικό Κέντρο | Περιβαλλοντική Εκπαίδευση | Βολонτική συνεργασία

Γαλακτοπιάς | Μικρά Άρκτοις | Ειδήσεις | Υποστηρίξτε τον αρκτούρο | Επικοινωνήστε μαζί μας

ΟΙ ΑΡΚΟΥΔΕΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΥΓΙΔΙΟΥ

Στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Αρκτούρου, φιλοξενούνται αρκούδες που έφτυσαν σε μας, τυλιγμένες. Στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Αρκτούρου, οι αρκούδες αυτές βρίσκουν την αξιοσημείωτη διαβίωση που είχαν για πολλά χρόνια στερηθεί, επιστρέφοντας στα σπίτια τους, το δάσος.

Μπορείτε και εσείς να συμβάλετε σ' αυτή την προσπάθεια του Αρκτούρου υιοθετώντας μια από αυτές τις αρκούδες.

Για να υιοθετήσετε μια αρκούδα ή ένα λύκο, αρκεί το ποσό των 150 ευρώ (90 ευρώ για σχολικές τάξεις) για ένα χρόνο. Με τα χρήματα αυτά καλύπτετε ένα σημαντικό μέρος από την πολυετή διατροφή της αρκούδας, καθώς και τα έξοδα για την κατακήνυξή τους περιβάλλοντι.

ΚΟΥΚΛΑ	ΑΝΑΦΡΑΣ	ΜΠΑΡΜΠΑΡΑ	ΠΟΡΓΑΚΗΣ	ΕΙΡΗΝΗ	ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΙΖΗ ΟΣ
ΝΤΙΟΥΚ	ΜΑΡΚΟΣ	ΤΣΙΟΥΛΑ	ΒΕΣΝΑ	ΜΗΤΣΟΣ	ΜΙΣΙ	

<http://www.arcturos.gr>

ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ
Περιβαλλοντική εταιρεία για τη
διατήρηση της άγριας ζωής και του
φυσικού περιβάλλοντος

Home

Δράσεις

Εθελοντισμός

Περιβαλλοντικό κέντρο

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Βαλκανική συνεργασία

Μικρή Άρκτος

Εκδόσεις

Υποστηρίξτε το έργο μας

Επικοινωνήστε μαζί μας

βιντεοθήκη

ΟΙ ΑΡΚΟΥΔΕΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ

Στο περιβαλλοντικό Κέντρο Αρκτούρου, φιλοξενούνται αρκούδες που έφτασαν σε εμάς ταλαιπωρημένες. Στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Αρκτούρου, οι αρκούδες αυτές βρίσκουν την αξιοπρεπή διαβίωση που είχαν για πολλά χρόνια στερηθεί, επιστρέφοντας στο σπίτι τους, το δάσος.

Μπορείτε και εσείς να συμβάλλετε σ' αυτή την προσπάθεια υιοθετώντας μία από αυτές τις αρκούδες.

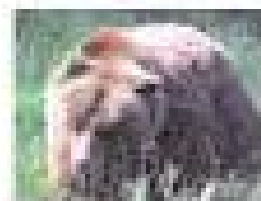
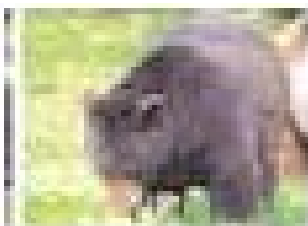
Για να υιοθετήσετε μία αρκούδα ή ένα λύκο, αρκεί το ποσό των 150 € (90 ευρώ για σχολικές τάξεις) για ένα χρόνο. Με τα χρήματα αυτά καλύπτετε ένα σημαντικό μέρος από την πολυέξοδη διατροφή της αρκούδας, καθώς και τα έξοδα για την ιατρική τους περίθαλψη.

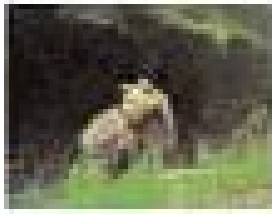
ΚΟΥΚΛΑ   ΑΝΔΡΕΑΣ   ΜΠΑΡΜΠΑΡΑ

ΓΙΩΡΓΑΚΗΣ   ΕΙΡΗΝΗ   ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ   ΝΤΙΟΥΚ   ΜΑΡΚΟΣ

ΤΑΣΟΥΛΑ

ΒΕΣΝΑ

ΜΗΤΣΟΣ

ΜΙΣΙΑ

1 Βλέποντας την ονομασία, τους βασικούς σκοπούς και τις δραστηριότητες της οργάνωσης στο πάνω μέρος της ιστοσελίδας, συντάξτε ένα άλλο κείμενο σε μορφή ιστοσελίδας, στο οποίο θα γράψετε τον τίτλο , τους σκοπούς και τις δραστηριότητες μιας άλλης οικολογικής οργάνωσης, που θα ιδρύσετε εσείς, για την προστασία ενός άλλου είδους ζώου ή πτηνού, που απειλείται με εξαφάνιση.

2 «Ταλαιπωρημένες αρκούδες», «πολυέξοδη διατροφή», «ιατρική περίθαλψη», «αξιοπρεπής διαβίωση», «υιοθεσία»: Αξιοποιώντας τις λέξεις αυτές, αφηγηθείτε μια φανταστική ιστορία που να αφορά τη διάσωση μιας αρκούδας.

- Υποθέστε ότι θα στείλετε την ιστορία αυτή στο περιοδικό της οργάνωσης «Αρκτούρος».

3 Επιλέξτε για υιοθεσία μία από τις αρκούδες της φωτογραφίας και δώστε της ένα όνομα, αιτιολογώντας την επιλογή σας με βάση στοιχεία της περιγραφής του ζώου.

- Με την υπόλοιπη τάξη δώστε νέα ονόματα στις αρκούδες των φωτογραφιών, βασισμένοι σε στοιχεία που σας δίνουν οι φωτογραφίες.

- Προσπαθήστε τα ονόματα να είναι πρωτότυπα.

Κείμενο 12 Σύρος

Ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια υπάρχουν πολλά και για κάθε βαλάντιο, στην Ερμούπολη και σε

όλο το νησί. Για περισσότερες πληροφορίες απευθυνθείτε στην Ένωση Ξενοδόχων στο τηλ. 80356 και 84868 και στην Ένωση Ενοικιαζόμενων Δωματίων στο τηλ. 84356.

ΤΙ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΕΤΕ

■ *Λουκούμια και χαλβαδόπιτες από τα καταστήματα στο λιμάνι, στην αγορά και στην πλατεία Μιαούλη, ντόπια τυριά (Σαν Μιχάλη, γραβιέρα, μυζήθρα κ.λ.π.), νωπό βούτυρο, λουκάνικο με μάραθο, λούζα, κάππαρη, λιαστές ντομάτες, παστελαριές και θυμαρίσιο μέλι.*

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ

■ Ακριβώς στο λιμάνι βρίσκεται η αφετηρία των λεωφορείων που συνδέουν την Ερμούπολη με όλα τα χωριά. Για περισσότερες πληροφορίες, Σταθμός Λεωφορείων ΚΤΕΛ : 22810 –82575. Επί του λιμανιού, στο ύψος της πλατείας Μιαούλη, βρίσκεται η πιάτσα ταξί με την οποία μπορείτε να επικοινωνήσετε στο 22810- 86222. Αν πάλι επιθυμείτε να γνωρίσετε το νησί από

θαλάσσης: Σταθμοί ενοικίασης
σκαφών 22810 – 83400, 83388.

ΠΑΡΑΛΙΕΣ

■ Στην Ερμούπολη οι πολύ μικρές και μη οργανωμένες Κύματα, πίσω από το ξενοδοχείο «Ερμής», Αγίου Νικολάου, Τάλληρο και Βαγγελίδη, η μία δίπλα στην άλλη στα Βαπόρια. • Στη ραγδαία αναπτυσσόμενη τουριστικά Αζόλιμνο βρίσκεται η κοντινότερη στην πόλη αμμουδιά. • Ο κλειστός όρμος της Βάρης διαθέτει οργανωμένη, ρηχή – κατά συνέπεια πολύ οικογενειακή – αλλά όμορφη παραλία και γύρω της οι ήσυχες μικρότερες Φάμπρικα και Αχλάδι και οι βοτσαλωτοί και βαθύτεροι Σαντορινιοί. • Κοντά στον αμμουδερό Μέγα Γιαλό η ήσυχη μικρή παραλία της Αμπέλας.

- Στην Ποσειδωνία η πιο κοσμική παραλία του νησιού, οι Αγκαθωπές, και στα δυο χλμ. Το πιο νεανικό Κόμητο. Μετά την κεντρική παραλία του Φοίνικα, τα ήσυχα Κόκκινα.
- Το τουριστικό θέρετρο του Γαλησσά προσφέρει δύο ακραίες εναλλακτικές. Την οργανωμένη, μεγάλη αλλά πολύ ρηχή ομώνυμη παραλία και με λίγο δύσκολη πρόσβαση με τα πόδια αυτήν του Αρμεού, που συχνάζουν αποκλειστικά γυμνιστές, και λίγο πιο κάτω του Αγίου Στεφάνου. •

περ. Ταξιδεύω, Ιούνιος 2003

1 Φτιάξτε στον υπολογιστή ένα είδος καταλόγου, στον οποίο θα υπάρχουν τρεις στήλες. Στη μία καταγράψτε τα τοπικά προϊόντα που θα αγοράσετε στη Σύρο και στη δεύτερη περιγράψτε αναλυτικότερα από τι φτιάχνονται αυτά.

- Στην τρίτη στήλη αναφέρετε τοπικά παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής σας.

2 Παρατηρήστε το χάρτη της Σύρου και εντοπίστε τις παραλίες που αναφέρονται στο κείμενο. Αν ήσαστε επισκέπτες στη Σύρο, σε τι θα σας βοηθούσε ο παραπάνω χάρτης του νησιού;

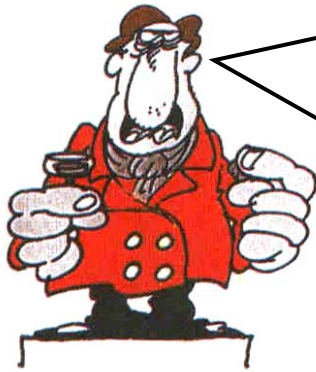
3 Αντικαταστήστε τα επίθετα που περιγράφουν τις παραλίες του νησιού με τα αντίθετά τους.

Επίθετα	Αντίθετα

- Χρησιμοποιήστε όποια επίθετα θέλετε σε μια περιγραφή των παράλιων ενός νησιού στο οποίο σας αρέσει πολύ να πηγαίνετε.

**ΤΑ ΓΛΥΚΑ
ΜΕ ΛΙΚΕΡΑΚΙ
ΚΟΒΟΥΝ
ΤΗΝ ΟΡΕΞΗ!**

**ΑΝ ΝΟΜΙΖΕΙ
ΚΑΝΕΙΣ ΟΤΙ
ΤΑ ΓΛΥΚΑ
ΜΕ ΛΙΚΕΡΑΚΙ
ΔΕΝ ΚΟΒΟΥΝ
ΤΗΝ ΟΡΕΞΗ, ΑΣ
ΤΟ ΔΗΛΩΣΕΙ!**

4η ενότητα

ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΜΟΥ

- Ονοματική φράση –
Επιθετικός προσδιορισμός
- Κλίση ουσιαστικών και επιθέτων
  - Παραγωγή– Σύνθεση
- Στοιχεία που συνοδεύουν τον
προφορικό λόγο

Ονοματική φράση – Επιθετικός προσδιορισμός

Κείμενο 1

[Τι θα γευτείτε αυτό το μήνα!]

ΤΕΥΧΟΣ 66 – ΜΑΪΟΣ 2004

ΣΠΕΣΙΑΛΙΤΕ

Φιλέτο – μυστικά για να γίνει αφράτο, ζουμερό και ξεροψημένο

ΠΡΩΙΝΑ ΠΙΑΤΑ

Ανάλαφρα, ανοιξιότικα ριζότο

ΠΕΡΙ...ΟΡΕΞΕΩΣ ΟΡΕΚΤΙΚΑ

Προκλητικά...μίνι ταρτάκια και πιτάκια

ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

**Νόστιμες, πρωτότυπες συνταγές με
αγκινάρες**

ΚΥΡΙΑ ΠΙΑΤΑ

**Τα πιο νόστιμα και εύκολα
μαγειρευτά της κατσαρόλας**

ΜΕΝΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

**Η Ντίνα Νικολάου εμπνέεται από το
ανοιξιάτικο ξύπνημα και ετοιμάζει
ένα μενού γεμάτο αρώματα**

ΜΕ ΖΥΜΗ

**Συνοδέψτε τον καφέ σας με τα πιο
γευστικά και τραγανά βουτήματα**

ΕΠΙ... ΤΕΛΟΥΣ – ΓΛΥΚΟ

**Υπέροχα γλυκίσματα με φράουλες,
τις παντοτινές**

ΕΞΥΠΝΑ ΠΙΑΤΑ

Φαγητό «στο χαρτί» – η τεχνική του μαγειρέματος σε λαδόκολα και αλουμινόχαρτο

ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΚΟΥΖΙΝΑ

Τέσσερις τρόποι για λαχταριστό κοτόπουλο σχάρας

περ. Γεύση, 2004

■ Διαβάζοντας τα περιεχόμενα ενός περιοδικού για θέματα διατροφής, εντοπίστε τους επιθετικούς προσδιορισμούς και γράψτε την ιδιότητα που δίνουν στα ουσιαστικά που προσδιορίζουν.

Ιδιότητα	Ουσιαστικό που προσδιορίζει	Επιθετικός προσδιορισμός

Κείμενο 2 [1η Δεκεμβρίου, ημέρα κατά του AIDS*]

Η επιδημία του AIDS στοίχισε τη ζωή σε περίπου 3 εκ. ανθρώπους το 2003 και εκτιμάται ότι 5 εκ. άνθρωποι μολύνθηκαν από τον ιό HIV, ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό σε 40 εκ. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, μέχρι το τέλος του 2002, τα άτομα που ζούσαν με τον ιό HIV ανέρχονταν σε 42 εκ.

Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, όπου συγκαταλέγεται και η χώρα μας, εκτιμάται ότι, μέχρι το τέλος του 2002, 570.000 άνθρωποι ζούσαν με τον ιό HIV. Τα παιδιά πλήττονται και αυτά από την επιδημία. Περισσότερα από 3 εκ. παιδιά 0-14 ετών παγκοσμίως εκτιμάται ότι ζούσαν με τον ιό μέχρι το τέλος του 2002, ενώ ο αριθμός

των παιδιών που είχαν χάσει τον ένα ή και τους δύο γονείς τους από τη νόσο ανέρχονταν σε 14 εκ.

Το πρώτο εξάμηνο του 2003 για την Ελλάδα, τα στοιχεία δείχνουν ότι ο αριθμός των νέων κρουσμάτων μόλυνσης από τον ιό σταθεροποιείται, καθώς καταγράφηκαν 25 νέα κρούσματα από τα οποία 20 αφορούν άνδρες και 5 γυναίκες. Κατά την ίδια περίοδο έγιναν γνωστά στις υγειονομικές αρχές 243 νέα οροθετικά άτομα, φορείς του ιού, 178 άνδρες και 61 γυναίκες.

Συνολικά από το 1983, που ξεκίνησε η καταγραφή της πορείας της νόσου στη χώρα μας, έως και τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους έχουν δηλωθεί 6.521 φορείς, από τους οποίους 5.241 είναι άνδρες και 1.242 γυναίκες. Το πιο ενθαρρυντικό στοιχείο είναι ότι το 2003 η

εκτιμώμενη επίπτωση της λοίμωξης του AIDS στην Ελλάδα βρέθηκε για πρώτη φορά κάτω από τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ, τάση η οποία συνεχίζεται ως σήμερα. Το γεγονός ότι η επιδημία δείχνει να ελέγχεται στην Ελλάδα, αν και ελπιδοφόρο, σε καμιά περίπτωση δε σημαίνει εφησυχασμό, καθώς πολύ εύκολα μπορεί να ανατραπεί αυτή η θετική εικόνα.

*** Σύνδρομο Επίκτητης
Ανοσοποιητικής Ανεπάρκειας**

**Αφιέρωμα στο AIDS από την ΕΡΤ
(<http://www.ert.gr>), 2004**

■ Στο κείμενο 2 εντοπίστε έξι ονοματικές φράσεις και «ανακαλύψτε» τη λειτουργία της καθεμιάς μέσα στην πρόταση.

Ονοματικές φράσεις	Συντακτική λειτουργία

Κλίση ουσιαστικών και επιθέτων

Κείμενο 3 [Ένα πλούσιο γεύμα στο Βυζάντιο]

Στο κέντρο της αίθουσας είναι τοποθετημένο ένα στρογγυλό τραπέζι, σκεπασμένο με τραπεζομάντιλο. Γύρω από το τραπέζι είναι

τοποθετημένες καρέκλες. Εδώ και έναν αιώνα, η συνήθεια να τρώνε ξαπλωμένοι στο ανάκλιτρο έχει εξαφανιστεί. Μπροστά σε κάθε σερβίτσιο έχουν τοποθετηθεί μια πετσέτα και μια λεκάνη (χέρνιβον), για να πλένουν τα χέρια τους οι προσκαλεσμένοι. Τα πιατικά είναι άφθονα και ποικίλα. Τα κεραμικά σκεύη, όλα ανατολικής προέλευσης, έχουν πλούσιες διακοσμήσεις: ζώα πραγματικά ή φανταστικά, φυλλωσιές, σπείρες, ασπρόμαυρα τετραγωνάκια. Γυάλινα χρωματιστά ποτήρια είναι μονταρισμένα πάνω σε χρυσές βάσεις. Πλάι σ' ένα μεγάλο δοχείο (κάνθαρο) είναι σωριασμένα μικρά στρογγυλά ψωμιά από γνήσιο και εκλεκτής ποιότητας αλεύρι.

Αρχίζετε με ορεκτικά: αυγά σεβιρισμένα μέσα σε αυγοθήκες, που

Κείμενο 4 [Μια σύγχρονη συνταγή μαγειρικής]

Σπαγγέτι μαρινάρα βήμα βήμα

Μια υπέροχη συνταγή που μπορούμε να φτιάξουμε με φρέσκα ή και κατεψυγμένα θαλασσινά. Σερβίρουμε με φρέσκο λευκό ψωμί.

ΥΛΙΚΑ

- 50 γρ. βούτυρο
- 1 κρεμμύδι ξερό, ψιλοκομμένο
- 1 κόκκινη πιπεριά ξεφλουδισμένη, ξεσποριασμένη και κομμένη μικρά κυβάκια
- 2 σκελίδες σκόρδο ψιλοκομμένες
- 1 κουταλιά σούπας πάπρικα σκόνη
- 400 γρ. σπαγγέτι
- 450 γρ. φρέσκα μύδια
- 150 ml λευκό ξηρό κρασί

ΒΗΜΑ 4. Προσθέτουμε το κρασί στο τηγάνι και αφήνουμε να πάρει μια βράση.

ΒΗΜΑ 5. Ρίχνουμε στο τηγάνι τα μύδια, τις γαρίδες και το μαϊντανό και σιγοβράζουμε για 5 λεπτά, μέχρι να ανοίξουν τα μύδια. Πετάμε όσα παραμένουν κλειστά.

ΒΗΜΑ 6. Με μια τρυπητή κουτάλα, αφαιρούμε από το τηγάνι τα θαλασσινά και τα διατηρούμε ζεστά.

Ανεβάζουμε πάλι τη φωτιά, αφήνουμε το ζωμό να πάρει μια βράση και συνεχίζουμε το βράσιμο μέχρι να μείνει ο μισός.

ΒΗΜΑ 7. Ρίχνουμε την κρέμα γάλακτος στο τηγάνι και ανακατεύουμε καλά. Ξαναρίχνουμε στο τηγάνι τα θαλασσινά, κατεβάζουμε τη φωτιά και σιγοβράζουμε για 1 λεπτό μέχρι να ζεσταθούν.

ΒΗΜΑ 8. Στραγγίζουμε καλά τα ζυμαρικά και τα μοιράζουμε σε ατομικά πιάτα. Περιχύνουμε κάθε μερίδα με τη σάλτσα των θαλασσινών και σερβίρουμε, γαρνίροντας με φιλοκομμένο άνηθο.

*σοτάρουμε = τσιγαρίζουμε

περ. Γεύση, 2004

1 Στα κείμενα 3 και 4 εντοπίστε τα δικατάληκτα ουσιαστικά και διακρίνετέ τα σε ισοσύλλαβα-ανισοσύλλαβα επισημαίνοντας ταυτόχρονα το γένος τους. • Ποιες πτώσεις έχουν την ίδια κατάληξη στον ενικό; • Ποιες πτώσεις έχουν την ίδια κατάληξη στον πληθυντικό;

2 Στα υπογραμμισμένα ουσιαστικά των κειμένων 3 και 4 γράψτε τη γενική πληθυντικού προσέχοντας τις αλλαγές που γίνονται στον

τονισμό (συμβουλευτείτε και το αντίστοιχο κεφάλαιο της σχολικής γραμματικής). • Μήπως κάποια από τα ουσιαστικά αυτά δε σχηματίζουν γενική πληθυντικού;

3 Βρείτε στα κείμενα 3 και 4 τα τρικατάληκτα ουσιαστικά, διακρίνετε το γένος τους και μεταφέρετέ τα στις αντίστοιχες πτώσεις του άλλου αριθμού από αυτόν στον οποίο βρίσκονται.

Τρικατάληκτα ουσιαστικά	Γένος	Μεταφορά στον άλλο αριθμό

Τρικατάληκτα ουσιαστικά	Γένος	Μεταφορά στον άλλο αριθμό

4 Στα κείμενα 5 και 6 που ακολουθούν, βρείτε τα επίθετα και αναγνωρίστε το γένος του καθενός. • Στη συνέχεια μεταφέρετε τα επίθετα που υπογραμμίζονται στην ονομαστική και γενική ενικού και πληθυντικού μαζί με τα ουσιαστικά που προσδιορίζουν. (Αξιοποιήστε το αντίστοιχο κεφάλαιο της σχολικής γραμματικής.)

Κείμενο 5

[Ω, καρδιά μου – Διαφήμιση]

**Ω3 λιπαρά οξέα
Καρδιοπροστασία
στο... ποτήρι σας!**

Τη δεκαετία του 1970, επιστήμονες παρατήρησαν ότι οι Εσκιμώοι της Γροιλανδίας δεν πάσχουν σχεδόν ποτέ από καρδιακά νοσήματα (στεφανιαία νόσο). Την περίοδο 1950-1974, σε 1.800 Εσκιμώους της Γροιλανδίας παρατηρήθηκαν μόνο 3 εμφράγματα ενώ κανονικά αναμενόταν να συμβούν 40! Οι προσπάθειες να εξηγηθεί το φαινόμενο, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπεύθυνα για τη σημαντική αυτή προληπτική δράση ήταν τα Ω3 λιπαρά οξέα της διατροφής τους (τα EPA και DHA). Πράγματι, ο πληθυσμός αυτός καταναλώνει ημερησίως περίπου 400 γραμμάρια κρέας φάλαινας και σκόιας, στο λίπος του οποίου αφθονούν τα Ω3 λιπαρά οξέα.

Σήμερα, ο εμπλουτισμός τροφίμων με Ω3 λιπαρά οξέα αποτελεί σημαντική συνεισφορά στην πρόληψη, εξασφαλίζοντας γερή καρδιά και υγιή αγγεία.

**Ω3 λιπαρά οξέα
Καρδιοπροστασία
στο... ποτήρι σας!**

Τη δεκαετία του 1970, επιστήμονες παρατήρησαν ότι οι Εσκιμώοι της Γροιλανδίας δεν πάσχουν σχεδόν ποτέ από καρδιακά νοσήμα-

τα (στεφανιαία νόσο). Την περίοδο 1950-1974, σε 1.800 Εσκιμώους της Γροιλανδίας παρατηρήθηκαν μόνο 3 εμφράγματα ενώ κανονικά αναμενόταν να συμβούν 40! Οι προσπάθειες να εξηγηθεί το φαινόμενο κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι υπεύθυνα για τη σημαντική αυτή προληπτική δράση ήταν

τα Ω3 λιπαρά οξέα της διατροφής τους (τα EPA και DHA). Πράγματι, ο πληθυσμός αυτός κατανάλωνε ημερησίως περίπου 400 γραμμάρια κρέας φάλαινας ή φώκιας, στο λίπος του οποίου αφθονούν τα Ω3 λιπαρά οξέα. Σήμερα, ο εμπλουτισμός τροφίμων με Ω3 λιπαρά οξέα αποτελεί σημαντική συνεισφορά στην πρόληψη, εξασφαλίζοντας γερή καρδιά και υγιή αγγεία.

**Ω,
καρδιά μου!**

Τα πολυακόρεστα λιπαρά οξέα Ω3 και Ω6 είναι στοιχεία απολύτως απαραίτητα για τον οργανισμό μας, τα οποία δεν μπορεί να συνθέσει από μόνος του και τα λαμβάνει αποκλειστικά από τις τροφές. Το Φάρμα Plus με Ωμέγα είναι εμπλουτισμένο με την κατάλληλη αναλογία Ω3 και Ω6 και σε συνδυασμό με τη σωστή διατροφή και σωματική άσκηση συμβάλλει στη ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης και στη μείωση των επιπέδων χοληστερόλης στο αίμα.

Το λέει η καρδιά σας!

Ω, καρδιά μου!
Τα πολυακόρεστα λιπαρά οξέα Ω3 και Ω6 είναι στοιχεία απολύτως απαραίτητα για τον οργανισμό μας, τα οποία δεν μπορεί να συνθέσει από μόνος του και τα λαμβάνει αποκλειστικά από

τις τροφές. Το Φάρμα Plus με Ωμέγα είναι εμπλουτισμένο με την κατάλληλη αναλογία Ω3 και Ω6 και σε συνδυασμό με τη σωστή διατροφή και σωματική άσκηση συμβάλλει στη ρύθμιση της αρτηριακής πίεσης και στη μείωση των επιπέδων χοληστερόλης στο αίμα.

Το λέει η καρδιά σας!

**Διαφημιστική καταχώριση στον
Τύπο**

Κείμενο 6

[Ο τόπος επηρεάζει το σώμα και το χαρακτήρα μας]

Εύκολα κανείς μπορεί να κάνει τη διαπίστωση ότι στον ιδιαίτερο χαρακτήρα ενός τόπου αντιστοιχεί κατά κανόνα και η σωματική

κατασκευή και ο χαρακτήρας των κατοίκων του... Όπου ο τόπος είναι φαλακρός, άνυδρος και τραχύς, που τη μια φορά τον δέρνει ο χειμώνας και την άλλη τον καίει ο ήλιος, εκεί θα δεις ανθρώπους στεγνούς, ισχνούς, με ευδιάκριτες τις αρθρώσεις του σώματος τους, ρωμαλέους και δασύτριχους. Μια άγρυπνη φιλεργία είναι ευδιάκριτη σ' αυτούς τους ανθρώπους, ενώ στο χαρακτήρα και στα φυσικά τους είναι άνθρωποι με αυτοπεποίθηση και ανεξαρτησία γνώμης, μάλλον άγριοι παρά ήμεροι, στις τέχνες και στα επαγγέλματα θα τους βρεις πολύ έξυπνους και πολύ εύστροφους και στα πολεμικά ανώτερους. Άλλωστε, και όλα τα προϊόντα που

παράγει η γη θα τα βρεις να έχουν
ιδιότητες αντίστοιχες με τις
ιδιότητες της γης.

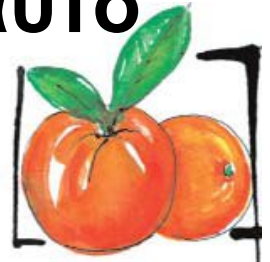
Ιπποκράτης, «Περί ανέμων, υδάτων
και τόπων», μτφρ. Δ. Λυπουρλής,
στο *Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής
Γραμματείας*, ΟΕΔΒ, 1999

■ Αναζητήστε τα αντώνυμα των
επιθέτων (όπου υπάρχουν) στο
κείμενο 6. ● Προσέξτε πώς η
αλλαγή της σημασίας των επιθέτων
μεταβάλλει συνολικά την
περιγραφή.

Κείμενο 7 [Μάθετε κι αυτό για τη διατροφή σας]

Οι επιστημονικές έρευνες των διατροφολόγων διαψεύδουν κάποιες πεποιθήσεις για τα τρόφιμα, που βασίζονται σε λαϊκές δοξασίες.

ΜΑΘΕΤΕ ΚΙ ΑΥΤΟ

ΛΑΘΟΣ

ΣΩΣΤΟ

Το ψάρι κάνει καλό στη μνήμη, επειδή περιέχει φωσφόρο.

Δεν υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ φωσφόρου και αύξηση της μνήμης.

Δεν πετάμε τις φλούδες των φρούτων, γιατί εκεί βρίσκονται οι βιταμίνες.

Τα κύρια θρεπτικά συστατικά φρούτων βρίσκονται στη σάρκα τους.

Το κόκκινο κρέας κάνει καλό, επειδή αυξάνει τα ερυθρά αιμοσφαίρια του αίματος.

Τα κρέατα, είτε κόκκινα είτε λευκά, περιέχουν ικανή ποσότητα σιδήρου.

Το λεμόνι απολυμαίνει τα θαλασσινά, που τρώγονται ωμά.

Το κιτρικό οξύ δεν εξουδετερώνει τις μολύνσεις από ιούς ή βακτήρια.

Τρώγοντας πορτοκάλια δε διώχνουμε το κρυολόγημα, απλώς η βιταμίνη C το καταπολεμά.

Το ασκορβικό οξύ δε θεραπεύει το κρυολόγημα, αλλά βοηθά τη γενική κατάσταση του οργανισμού.

εφημ. *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ*, 1999

1 Διερευνήστε τη λειτουργία των ονοματικών φράσεων που είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο 7.

2 Υπογραμμίστε ορισμένες ονοματικές φράσεις και ζητήστε από ένα συμμαθητή σας να βρει πώς λειτουργούν στο κείμενο 7.

Παραγωγή και σύνθεση

1 Στα κείμενα 6 και 8 εντοπίστε δέκα (10) παράγωγες λέξεις, καταγράφοντας σε διπλανές στήλες το πρόθημα ή την παραγωγική τους κατάληξη (επίθημα). • Προσπαθήστε στις λέξεις αυτές (όπου είναι δυνατόν) να αλλάξετε το πρόθημα ή την παραγωγική κατάληξη-επίθημα για να σχηματίσετε νέες λέξεις.

Παράγωγή λέξη	Πρόθημα	Παραγω- γική κατάληξη- επίθημα

Παράγωγη λέξη	Πρόθημα	Παραγω- γική κατάληξη- επίθημα

Κείμενο 8 [Απαγορεύουν ένα πλήθος από φαγητά!]

Κατά τη δική μου γνώμη οι πρώ-
τοι που βάφτισαν ιερή
αυτή την αρρώστια

ήταν άνθρωποι του τύπου των σημερινών μάγων και εξαγνιστών: ζητιάνοι που γυρίζουν από δω και από κει και ξεγελούν τον κόσμο παριστάνοντας τον εξαιρετικά θεοσεβούμενο άνθρωπο που, επιπλέον, κατέχει και μια σοφία σπάνια σε άλλους. Αυτοί ακριβώς οι άνθρωποι μέσα στην αμηχανία τους, που δεν ήξεραν τι να δώσουν στον άρρωστο για να του κάμουν καλό, βρήκαν να ρίχνουν σαν ρούχο επάνω τους και να βάζουν μπροστά τους σαν ασπίδα τη δύναμη του θεού, ώστε να μην αποκαλυφθεί η τελεία τους άγνοια. Έτσι έβγαλαν τη θεωρία πως η αρρώστια αυτή είναι ιερή. Ύστερα βρήκαν όμορφες λέξεις και έναν τρόπο γιατρειάς που τους εξασφαλίζει τους ίδιους: κάνουν

εξαγνισμούς και λένε ξόρκια, απαγορεύουν τα λουτρά καθώς και ένα πλήθος από ακατάλληλα για άρρωστους ανθρώπους φαγητά: από τα θαλασσινά το μπαρμπούνι, το μελανούρι, τα κεφαλόπουλα και το χέλι (αυτά είναι, πράγματι, τα πιο βλαβερά)· από τα κρέατα το κατσικίσιο, του ελαφιού, του γουρουνόπουλου και του σκύλου (τα κρέατα αυτά κάνουν κυριολεκτικά άνω κάτω το πεπτικό μας σύστημα) – από τα πουλερικά τον κόκορα, το τρυγόνι, την οτίδα (που θεωρούνται ιδιαίτερα βαριά)· από τα λαχανικά το δυόσμο, το σκόρδο και τα κρεμμύδια (το δριμύ δεν κάνει ποτέ καλό στον άρρωστο)· ρούχο μαύρο να μη φορούν (θυμίζει θάνατο το μαύρο)· σε κατσικίσιο δέρμα να μην ξαπλώνουν ούτε να το φορούν, ούτε να βάζουν το ένα πόδι επάνω

στο άλλο ή να σταυρώνουν τα χέρια (δένουμε την τύχη μας, όπως λέει ο κόσμος, με όλα αυτά!).

Ιπποκράτης, «Περί ιερής νόσου»,
μτφρ. Δ. Λυπουρλής, στο
*Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής
Γραμματείας*, ΟΕΔΒ, 1999

2 Αναζητήστε, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες, στα κείμενα 6 και 8 τέσσερις (4) σύνθετες λέξεις. • Διαμορφώστε μετά έναν πίνακα, όπου να καταγράψετε το α' και β' συνθετικό κάθε λέξης. • Με βάση το α' και το β' συνθετικό δημιουργήστε νέες λέξεις.

Σύνθετη λέξη	Α΄ συνθετικό – Γραμματική κατηγορία	Β΄ συνθετικό

Κείμενο 9 [Μια ιστοσελίδα αφιερωμένη στην υγεία]

Η Υγεία στην Οικογένεια

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Ηλικιωμένοι
- Παιδί

Διατροφή

Τα πάντα γύρω από τη διατροφή και τη διαίτα

Σώμα και Υγεία

Νους υγιής εν σώματι υγιεί

Πείτε μου γιατρέ μου

Οι ειδικοί απαντούν

Υγιεινές Προτάσεις

Η συμβουλή μας για σήμερα

Σερφ στο δίκτυο

Επιλογή τόπων υγείας που αξίζει να επισκεφθείτε Αυτή την εβδομάδα:

Μετρήστε την υγεία σας

Διαλέξτε μετρητή Θερμιδομετρητής

Ιατρεία διακοπής καπνίσματος: Όταν η θέληση δεν αρκεί

Σίγουρα δεν είστε λίγοι εκείνοι που επιχειρήσατε να κόψετε το κάπνισμα αλλά δεν τα καταφέρατε. Μην απογοητεύεστε, μπορείτε να βρείτε πολύτιμη αρωγή σε ένα από τα πολλά ιατρεία καπνίσματος. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καπνίσματος, η πνευμονολόγος Χαρά Κυριακάκη, υπεύθυνη των Ιατρείων Διακοπής του Καπνίσματος του Δήμου Καλλιθέας, μιλά για το θεσμό, τις εφαρμοζόμενες μεθόδους αντιμετώπισης και την άμεση ανάγκη κρατικής υποστήριξης.

Ειδήσεις

28 ΜΑΪΟΥ 11:39

Χρήση αγχολυτικών χωρίς ιατρική συνταγή κάνουν τα Ελληνόπουλα

Αθήνα: Αγχολυτικά φάρμακα καταναλώνουν -χωρίς ιατρική συνταγή- τα Ελληνόπουλα, τα οποία πίνουν, καπνίζουν και αφιερώνουν τον ελάχιστο ελεύθερο χρόνο τους μπροστά στην τηλεόραση ή τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

28 ΜΑΪΟΥ 10:36

Η μεμονωμένη άνοδος της πίεσης εγκυμονεί μελλοντικούς κινδύνους

Νέα Υόρκη: Μία μόνο μεμονωμένη μέτρηση αυξημένης τιμής αρτηριακής πίεσης έπειτα από μια επίσκεψη στον ιατρό αυξάνει την πιθανότητα εκδήλωσης προβλημάτων υγείας του υπερτασικού στο μέλλον, σύμφωνα με άρθρο του επιστημονικού εντύπου Annals of Family Medicine.

Μετρήστε την υγεία σας

Διαλέξτε μετρητή Θερμιδομετρητής

Ιατρεία διακοπής καπνίσματος:
Όταν η θέληση δεν αρκεί

Σίγουρα δεν είστε λίγοι εκείνοι που επιχειρήσατε να κόψετε το κάπνι-

σμα αλλά δεν τα καταφέρατε. Μην απογοητεύεστε, μπορείτε να βρείτε πολύτιμη αρωγή σε ένα από τα πολλά ιατρεία καπνίσματος. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του καπνίσματος, η πνευμονολόγος Χαρά Κυριακάκη, υπεύθυνη των Ιατρείων Διακοπής του Καπνίσματος του Δήμου Καλλιθέας, μιλά για το θεσμό, τις εφαρμοζόμενες μεθόδους αντιμετώπισης και την άμεσα ανάγκη κρατικής υποστήριξης.

Ειδήσεις

28 ΜΑΪΟΥ 11:39

Χρήση αγχολυτικών χωρίς ιατρική συνταγή κάνουν τα Ελληνόπουλα

Αθήνα: Αγχολυτικά φάρμακα καταναλώνουν – χωρίς ιατρική συνταγή – τα Ελληνόπουλα, τα οποία πίνουν, καπνίζουν και αφιερώνουν

τον ελάχιστο ελεύθερο χρόνο τους μπροστά στην τηλεόραση ή τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

28 ΜΑΪΟΥ 10:36

Η μεμονωμένη άνοδος της πίεσης εγκυμονεί μελλοντικούς κινδύνους

Νέα Υόρκη: Μία μόνο μεμονωμένη μέτρηση αυξημένης τιμής αρτηριακής πίεσης έπειτα από μια επίσκεψη στον ιατρό αυξάνει την πιθανότητα εκδήλωσης προβλημάτων υγείας του υπέρτασικού στο μέλλον, σύμφωνα με άρθρο του επιστημονικού εντύπου *Annals of Family Medicine*.

Η Υγεία στην Οικογένεια

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Ηλικιωμένοι
- Παιδί

Σώμα και Υγεία

Νους υγιής εν σώματι υγεί

Υγιεινές

Προτάσεις

Η συμβουλή μας για σήμερα

Διατροφή

Τα πάντα γύρω από τη διατροφή και την δίαιτα

Πείτε μου γιατρέ μου

Οι ειδικοί απαντούν

Σερφ στο δίκτυο

Επιλογή τόπων υγείας που αξίζει να επισκεφθείτε.

Αυτή την εβδομάδα:

<http://www.in.gr>

■ Στο κείμενο 9 εντοπίστε έξι (6) σύνθετες λέξεις και καταγράψτε το α΄ και β΄ συνθετικό. • Προσέξτε να επιλέξετε σύνθετες λέξεις των οποίων το α΄ συνθετικό να ανήκει σε διαφορετικό μέρος του λόγου (π.χ. ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό κτλ.). • Με κάποιες από αυτές αλλά και άλλες σύνθετες λέξεις (από το α΄ ή το β΄ συνθετικό τους), περιγράψτε σε ένα φίλο σας τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία του αν δεν προσέχει.

Σύνθετη λέξη	Α΄ συνθετικό	Β΄ συνθετικό

Σύνθετη λέξη	Α΄ συνθετικό	Β΄ συνθετικό

Στοιχεία που συνοδεύουν τον προφορικό λόγο

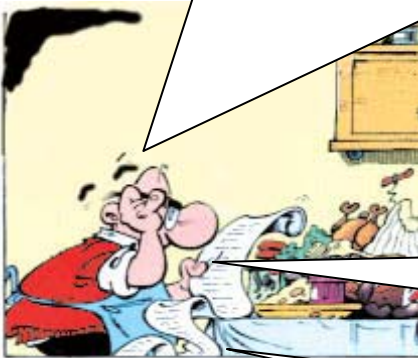

Κείμενο 10

[Ο μπαμπάκας μου! – Κόμικς]

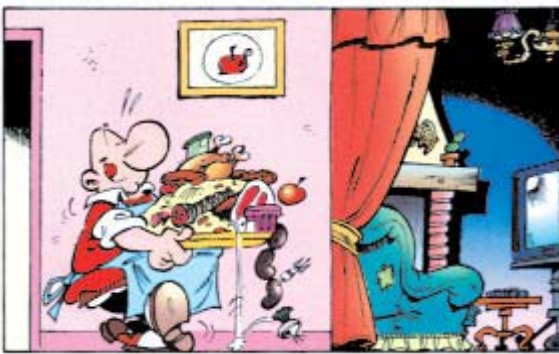

**ΛΟΙΠΟΝ. ΑΓΓΟΥΡΑΚΙΑ ΤΟΥΡΣΙ.
ΝΑΙ. ΠΑΤΕ. ΧΟΙΡΟΜΕΡΙ. ΠΑΣΤΟ.
ΕΝΤΟΣΘΙΑ. ΝΑΙ. ΛΟΥΚΑΝΙΚΑ.
ΣΟΥΚΡΟΥΤ. ΝΑΙ. ΤΥΡΙ ΣΑΙΝΤ
ΟΝΟΡΕ. ΤΑΡΤΑ ΤΑΤΕΝ. ΝΑΙ....**

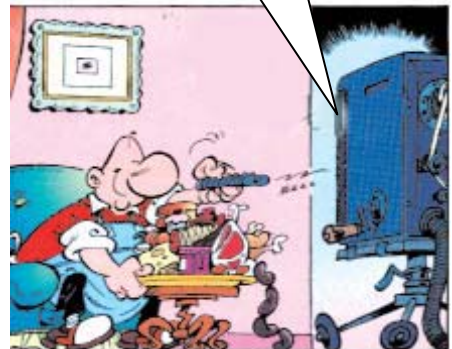

**ΜΑΛΙΣΤΑ
ΜΑΛΙΣΤΑ.**

ΜΝΧ...

ΚΛΙΚ!

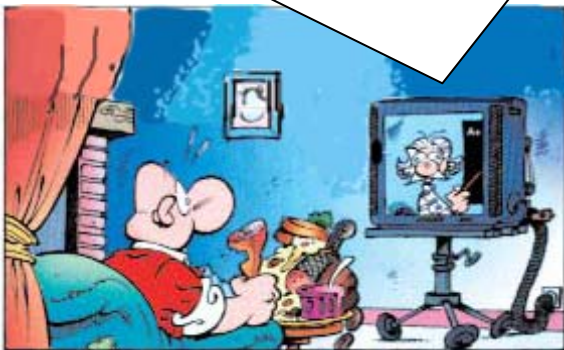

**ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΤΗΛΕΘΕΑΤΕΣ
ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΟ ΣΟΥΠΕΡ –
ΥΓΕΙΑ. ΤΟ ΙΑΤΡΙΚΟ ΣΑΣ ΡΑΝΤΕ-
ΒΟΥ ΓΙΑ ΑΠΟΨΕ: Η ΚΑΡΔΙΑ ΚΑΙ
ΤΑ ΑΓΓΕΙΑ ΤΗΣ. ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΡΟ-
ΣΦΑΤΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ ΟΤΙ 99% ΤΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΦΟΥΣΚΩΤΗ
ΚΟΙΛΙΑ ΚΑΙ ΧΟΝΤΡΗ ΜΥΤΗ...**

**...ΠΟΥ ΧΛΑΠΑΚΙΑ-
ΖΟΥΝ ΜΠΡΟΣΤΑ
ΣΤΗΝ ΤΙΒΙ ΑΡΝΟΥ-
ΜΕΝΑ ΕΠΙΜΟΝΑ
ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ
ΑΣΚΗΣΗ, ΑΡΓΑ Ή
ΓΡΗΓΟΡΑ ΘΑ
ΠΕΣΟΥΝ ΘΥΜΑΤΑ
ΕΠΕΙΣΟΔΙΩΝ ΣΥ-
ΧΝΑ ΜΟΙΡΑΙΩΝ...**

**ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ
ΣΟΒΑΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ, ΑΥΞΑΝΟΥΝ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΑΙΣΘΗΤΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΑΣ.**

**Η ΕΡΕΥΝΑ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΖΕΙ
ΕΠΙΣΗΣ ΟΤΙ ΟΣΟΙ ΦΟΡΟΥΝ
ΚΙΤΡΙΝΑ ΓΙΛΕΚΑ ΚΑΙ ΕΧΟΥΝ
ΜΕΓΑΛΗ ΤΑΣΗ ΝΑ
ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΑΝΩΤΕΡΟΙ, ΕΙΝΑΙ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΕΚΤΕΘΕΙΜΕΝΟΙ...
ΠΡΩΡΑ ΕΜΦΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΑΛΛΕΣ ΑΝΑΚΟΠΕΣ ΚΑΡΔΙΑΣ
ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΑ.**

**ΦΙΛΟΙ ΟΞΥΧΟΛΟΙ, ΟΞΥΘΥΜΟΙ,
ΕΥΕΞΑΠΤΟΙ ΚΑΙ ΛΑΙΜΑΡΓΟΙ. ΟΙ
ΜΕΡΕΣ ΣΑΣ ΕΙΝΑΙ ΜΕΤΡΗΜΕ-
ΝΕΣ, ΓΙΑΤΙ ΤΑΙΡΙΑΖΕΤΕ ΜΕ ΤΟ
ΠΟΡΤΡΕΤΟ – ΡΟΜΠΟΤ ΤΟΥ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΡΔΙΟ-
ΠΑΘΗ. ΕΠΙΣΗΣ, ΛΟΞΟ ΜΑΤΙ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΔΙΑΡΡΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ
ΑΝΗΣΥΧΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.**

**ΑΥΤΟ ΤΟ ΑΧΑΡΟ ΠΑΡΟΥΣΙΑ-
ΣΤΙΚΟ ΣΚΙΤΣΑΡΙΣΜΕΝΟ
ΑΜΥΔΡΑ ΣΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ, ΕΧΕΙ
ΤΟΣΕΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΕΣ ΝΑ ΤΗ
ΣΚΑΠΟΥΛΑΡΕΙ, ΟΣΕΣ ΚΙ ΕΝΑΣ
ΤΥΦΛΟΣ ΣΧΟΙΝΟΒΑΤΗΣ, ΠΟΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΕΙ ΝΑ ΔΙΑΣΧΙΣΕΙ ΤΟ
ΓΚΡΑΝ ΚΑΝΥΟΝ ΠΑΝΩ ΣΕ
ΣΧΟΙΝΙ ΜΕ ΚΟΜΠΟΥΣ.**

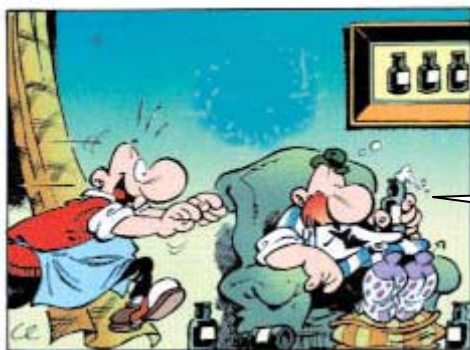
**ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ
ΕΙΝΑΙ ΞΕΚΑΘΑ-
ΡΟΙ. ΟΙ ΠΡΟΩΡΕΣ
ΚΑΡΔΙΑΚΕΣ
ΠΡΟΣΒΟΛΕΣ
ΑΦΟΡΟΥΝ
ΤΕΤΟΙΟ ΕΙΔΟΣ
ΑΤΟΜΩΝ
ΕΚΤΟΣ...**

**...ΑΝ ΕΧΟΥΝ ΑΚΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ
ΠΑΛΙΚΑΡΙ ΚΑΙ ΣΒΕΛΤΟ, ΑΝΩ
ΤΩΝ 60 ΚΑΙ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΟΛΕΣ
ΤΙΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΙΣ... ΕΝΑΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ
ΠΟΥ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΗΚΕ ΠΡΟ-
ΣΦΑΤΑ, ΤΕΙΝΕΙ ΝΑ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ
ΟΤΙ ΜΟΝΟ ΑΥΤΟ ΤΟ ΑΤΟΜΟ
ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΩΣΕΙ ΤΟΥΣ ΕΝ
ΔΥΝΑΜΕΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ.**

ΜΠΑΜΠΑ!

Z...

**Ο ΜΠΑΜΠΑΚΑΣ ΜΟΥ.
Ο ΜΠΑΜΠΑΚΑΣ
ΜΟΥ!**

;;;;

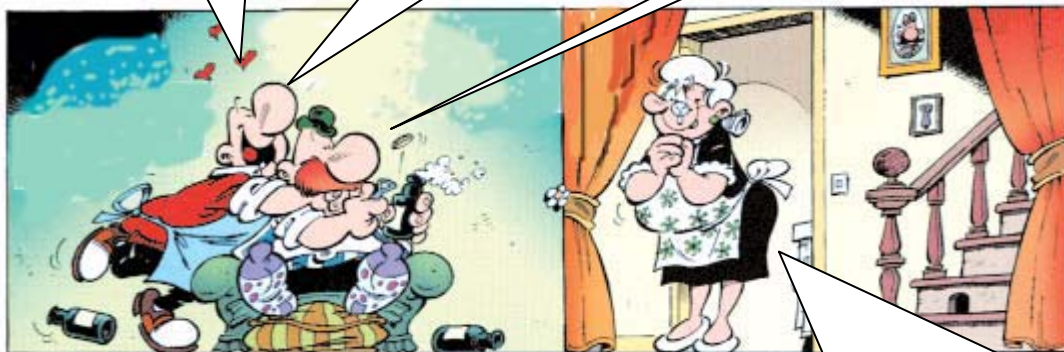
**Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΟΥ
ΜΠΑΜΠΟΥΛΗΣ...**

**ΑΥΤΟΣ, ΕΓΩ
ΕΜΕΙΣ!**

**Ο ΔΙΚΟΣ
ΜΟΥ!**

**Ο ΔΙΚΟΣ
ΜΟΥ
ΜΠΑΜΠΑΣ!**

ΓΙΟΤ!

**Ο ΑΧΙΛΛΟΥΚΟΣ ΜΟΥ.
Ο ΜΠΕΜΠΟΥΛΑΚΟΣ
ΜΟΥ! ΤΙ ΨΥΧΟΥΛΑ!**

1 Εντοπίστε στοιχεία που συνοδεύουν τον προφορικό λόγο στο κόμικς που διαβάσατε. • Βρείτε τι εκφράζει η χρήση κάθε εξωγλωσσικού στοιχείου στο «κείμενο» αυτό.

2 Διαμορφώστε ένα πίνακα με το σωματικό βάρος κάθε μαθητή της τάξης και συνεργαστείτε με τους καθηγητές των Μαθηματικών και της Πληροφορικής για να βγάλετε τα αντίστοιχα στατιστικά στοιχεία (κείμ. 11).

Κείμενο 11 [Ας προσδιορίσουμε το βάρος μας]

Προσδιορισμός και κατηγοριοποίηση παχυσαρκίας

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, ο προσδιορισμός

της παχυσαρκίας γίνεται μέσω του Δείκτη Μάζας Σώματος, ο οποίος προκύπτει αν διαιρέσουμε το σωματικό βάρος (σε κιλά) με το τετράγωνο του ύψους (σε μέτρα).

Δείκτης Μάζας Σώματος = Σωματικό Βάρος (σε κιλά) / Ύψος² (σε μέτρα)

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κατηγοριοποίηση με βάση το Δείκτη Μάζας Σώματος (ΔΜΣ):

Αν ο ΔΜΣ είναι:	Το άτομο είναι:
Μικρότερος από 18.5	Ισχνό (αδύνατο)
Από 18.5 έως 25	Φυσιολογικού βάρους
Από 25 έως 30	Υπέρβαρο

Μεγαλύτερος του 30 και ειδικότερα:

Από 30 έως 35	Ήπια παχύσαρκο (1ος βαθμός παχυσαρκίας)
Από 35 έως 40	Μέτρια παχύσαρ- κο (2ος βαθμός παχυσαρκίας)
Μεγαλύτερος του 40	Σοβαρά παχύσαρ- κο (3ος βαθμός παχυσαρκίας)

**Από αφιέρωμα της ΕΡΤ στη
διατροφή (<http://www.ert.gr>)**

**Ας ζυγιστούμε μετά το τέλος
των ασκήσεων!**

Το ρήμα – Παράγωγα ρήματα – Το ρήμα στην αφήγηση

Κείμενο 1 [Πάμε θέατρο;]

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΠΕΛΟ
ΑΠΟ ΨΑΘΑ ΙΤΑΛΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΛΑΜΠΙΣ

από
τη θεατρική ομάδα
ΑΦΑΝΤΟΙ

13-16 2004
18-19 Μαΐου
9:00 μμ.
ΕΙΣΟΔΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

στο Παλιό Πανεπιστήμιο
Θόλου 5, Πλάκα

κρατήσεις θέσεων:
697 43 25 114
697 64 10 050
697 76 68 465

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ**

ΚΑΠΕΛΟ

ΑΠΟ ΨΑΘΑ ΙΤΑΛΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΛΑΜΠΙΣ

από τη θεατρική ομάδα

ΑΦΑΝΤΟΙ

13-16

18-19 ΜαΪΟΥ 2004

9.00 μ.μ.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

στο Παλιό Πανεπιστήμιο

Θόλου 5, Πλάκα

κρατήσεις θέσεων

6974325114

6976410050

6977668465

- 1** Τι πληροφορίες μάς δίνει αυτή η αφίσα;
- Τι πρόκειται να γίνει;
  - Από ποιους;
  - Πότε;
  - Πού;

2 Γιατί τα λόγια της αφίσας συνοδεύονται από ένα ζωγραφισμένο καπέλο; • Πώς συνδέεται η ζωγραφική με όσα αναφέρει η αφίσα;

3 Στην αφίσα χρησιμοποιούνται πολλές και διαφορετικές γραμματοσειρές. • Για ποιο λόγο;

4 Ποιες λέξεις προβάλλονται περισσότερο από άλλες στην αφίσα; • Γιατί;

5 Στο κείμενο της αφίσας δεν υπάρχει ούτε ένα ρήμα. • Για ποιους λόγους;

6 Υπάρχει όμως ένα ρήμα που δεν είναι γραμμένο αλλά μπορεί να εννοηθεί πολύ εύκολα. Συνδέει την ονομαστική φράση «Καπέλο από ψάθα Ιταλίας» με την ονομαστική φράση «Από τη θεατρική ομάδα “Άφαντοι”». • Ποιο είναι το ρήμα

αυτό; • Το μαντέψατε; • Γιατί ο συγγραφέας δεν το έβαλε στο κείμενο της αφίσας;

7 Το ρήμα που μαντέψατε σε ποιο χρόνο το βάλατε; • Θα μπορούσε να μπει σε κάποιον άλλο; • Θα μπορούσε να μπει στο μέλλοντα; • Απαντήστε λαμβάνοντας υπόψη σας ότι η αφίσα δημιουργείται πριν από το γεγονός που προβάλλει. • Μήπως όμως ο ενεστώτας είναι προτιμότερος; • Για ποιους λόγους;

Κείμενο 2

[Πάμε κινηματογράφο;]

- 6 ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΟΣΚΑΡ**
- **ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ**
  - **ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑΣ**
  - **ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ**
  - **Α΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ**
  - **Β΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ & Β΄ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΡΟΛΟΥ**

2 ΧΡΥΣΕΣ ΣΦΑΙΡΕΣ

Α΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ • ΣΟΝ ΠΕΝ

Β΄ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΡΟΛΟΥ • ΤΙΜ

ΡΟΜΠΙΝΣ

Σον

Τιμ

Κέβιν

ΠΕΝ

ΡΟΜΠΙΝΣ

ΜΠΕΙΚΟΝ

Λόρενς

Μάρσια Γκέι

Λώρα

ΦΙΣΜΠΕΡΝ

ΧΑΡΝΤΕΝ

ΛΙΝΕΪ

ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΚΛΙΝΤ
ΙΣΤΓΟΥΝΤ

ΣΚΟΤΕΙΝΟ ΠΟΤΑΜΙ

*...θα ξεπλύνει όλες τους τις
αμαρτίες*

1 Τι είδους κείμενο είναι αυτό;

2 Ποιος είναι ο τίτλος της ταινίας
στην οποία αναφέρεται;

3 Πώς συνδέεται η εικόνα (οι τρεις αντρικές φιγούρες) με τον τίτλο της ταινίας; • Γιατί η εικόνα είναι ανεστραμμένη;

4 Στο κείμενο υπάρχει μόνο ένα ρήμα. • Ποιο είναι αυτό; • Σε ποιο χρόνο βρίσκεται; • Βάλτε το ίδιο ρήμα στη χρονική βαθμίδα του παρελθόντος και του παρόντος. • Γιατί ο συγγραφέας επέλεξε αυτή του μέλλοντος;

5 Ποιο είναι το πρόθημα του ρήματος του κειμένου; • Μπορείτε να σκεφτείτε άλλα ρήματα με το ίδιο πρόθημα;

6 Θα πηγαίνατε να δείτε αυτή την ταινία; • Γιατί ναι; • Γιατί όχι;

Κείμενο 3 [Ένα θειικό θεατρικό ζευγάρι]

Τώρα (η Λαμπέτη και ο Χορν) πρέπει να βρουν έναν καλό άνθρωπο που θα νοικοκυρέψει τα οικονομικά τους. Ο Μουσούρης δέχεται πρόθυμα να παίξει αυτό το ρόλο.

Ανεβάζουν στο θέατρό του την «Πρόσκληση στον πύργο» του Ανούιγ. Άλλη μια επιτυχία: «Και με σκηνοθέτη το Μουσούρη – αυτό πού το πας;» λέει σαρκαστικά ο Χορν.

Συνεχίζουν με Μωμ: «Το τελευταίο βαλς». Το θέατρο πάλι γεμίζει. Ο Μουσούρης τους λέει με ένα πλατύ χαμόγελο, όταν κοιτάει τα νούμερα των εισιτηρίων: «Εμείς οι

**τρεις μπορούμε να κάνουμε
θαύματα στο ελληνικό θέατρο. Σας
το 'λεγα, δε σας το 'λεγα;».**

**Η Λαμπέτη κι ο Χορν κοιτάζονται
άναυδοι. Εμείς οι τρεις; Ευτυχώς
που ο Μουσούρης βγαίνει εγκαίρως
απ' το καμαρίνι και δεν προλαβαίνει
να τους δει που έχουν λυθεί στα γέ-
λια. Τρίτο έργο: «Νυχτερινή επίσκε-
ψη». Ο Χορν όταν το διαβάζει λέει:
«Ένα βουλεβάρτο του κερατά!».
Παρ' όλα αυτά το βουλεβάρτο του
κερατά κάνει πάλι τα εισιτήριά του.
Αυτοί οι τρεις μπορούν να κάνουν
θαύματα στο ελληνικό θέατρο!**

**Μόνο που τρία θαύματα είναι
αρκετά για την πλατεία Καρύτση. Η
«Νυχτερινή επίσκεψη» θα 'ναι το
τελευταίο έργο που θα παίξουν
στου Μουσούρη. Η Έλλη κι ο Χορν
αποφασίζουν, πάλι, να κάνουν τον
επόμενο χειμώνα δικό τους θίασο**

στο «Κεντρικόν». Θέλει το κοινό να βλέπει το θείο ζεύγος μαζί; Ας το βλέπει, λοιπόν, να παίζει μόνο του – ή σχεδόν μόνο του. Κύριε Μουσούρη, αυτή τη φορά το θαύμα χωράει μόνο δύο.

Φρέντυ Γερμανός, Έλλη Λαμπέτη,
εκδ. Κάκτος, 1996

1 Το κείμενο αυτό είναι απόσπασμα από τη βιογραφία της ηθοποιού Έλλης Λαμπέτη. • Σε ποια γεγονότα της επαγγελματικής της ζωής αναφέρεται;

2 Υπογραμμίστε τα ρήματα του κειμένου και κατατάξτε τα στον πίνακα που ακολουθεί.

ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΟΣ

Ενεστώτας

Παρατατικός

Συνοπτικός μέλλοντας

Εξακολουθητικός μέλλοντας

Αόριστος

Παρακείμενος

Υπερσυντέλικος

Συντελεσμένος μέλλοντας

3 Το κείμενο είναι αφηγηματικό. Σε ποιες χρονικές βαθμίδες βρίσκονται τα ρήματα του; • Εφόσον τα γεγονότα έχουν συμβεί στο παρελθόν, σε ποιους χρόνους θα περίμενε ο αναγνώστης λογικά να βρει τα ρήματα του αποσπάσματος; • Γιατί ο συγγραφέας όμως κάνει διαφορετικές επιλογές;

4 Μετατρέψτε την αφήγηση σε παρελθοντικό χρόνο. • Κάντε κι

όλες τις άλλες απαραίτητες μετατροπές. • Ποια εντύπωση σας δημιουργεί τώρα το κείμενο; • Ποια εκδοχή του σας αρέσει πιο πολύ; • Για ποιους λόγους;

5 Καταγράψτε τα ρήματα του αποσπάσματος στο α' ενικό πρόσωπο του ενεστώτα. • Ποια προθήματα και ποια επιθήματα χρησιμοποιούνται για να παραχθούν τα ρήματα αυτά;

Ασκήσεις – δραστηριότητες

Φέρτε στην τάξη σας:

α. ένα πρόγραμμα από μια θεατρική παράσταση ή μια κινηματογραφική ταινία και β. ένα εισιτήριο.

1 Μελετήστε και σημειώστε τι είδους πληροφορίες δίνει το καθένα από τα δύο κείμενα.

2 Υπογραμμίστε τα ρήματα του κειμένου, εντοπίστε ποια από αυτά είναι συνδετικά και κατατάξτε τα στους πίνακες που ακολουθούν:

ΡΗΜΑΤΑ

Εκφράζουν δράση	Εκφράζουν σκέψεις ή συναισθήματα

Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή

Διαθέσεις

Ενεργητική

Παθητική

Μέση

Ουδέτερη

Χρονικές βαθμίδες

Παρελθόν

Παρόν

Μέλλον

Ποιόν ενέργειας

Μη συνοπτικό

Συνοπτικό

Συντελεσμένο

Περιεχόμενα του 2ου τόμου

3η ΕΝΟΤΗΤΑ

Ταξίδι στον κόσμο της φύσης.....7

4η ΕΝΟΤΗΤΑ

**Φροντίζω για τη διατροφή
και την υγεία μου.....61**

5η ΕΝΟΤΗΤΑ

**Γνωρίζω το μαγικό κόσμο
του θεάτρου και
του κινηματογράφου.....109**

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α΄).

***Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιοδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα
(copyright), ή η χρήση του σε
οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή
άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.***

